

Leto XVIII. Stev. 151

DIREKTOR BORBE:
VELJKO VLABOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

BORBA
PRAVICAGLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE* LJUDSKA PRAVICA *
* USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT BORBA ZA SLOVENIJO

DVE POMEMBNI OBLETNICI

MITAR BAKIĆ

Na Hitlerjevo intervencijo je bila decembra 1942 v Rastenburgu v Vzhodni Nemčiji sklicana Italijansko-nemška konferenca. Na tej konferenci, na kateri sta sodelovala kot predstavnika Italije grof Ciano in maršal Cavallero, kot predstavniki Nemčije pa Hitler, Ribbentrop in feldmaršal Keitel, so sklenili začeti v Jugoslaviji velike skupne operacije proti »Titovi državi«, ker je bilo postalo novo in svobodno ozemlje za splošno vojskovanje osnih držav nevarno.

Način, kako naj bi to storili, je bil določen v operativnem načrtu, ki so ga sestavili januarja 1943 v Rimu Lehr, maršal Cavallero, general Ambrosio, Roatta, Birolli in drugi. Pri tem načrtu o uničenju narodnoosvobodilne vojske in osvobodilnih sil sploh je po svojem ministru Draži Mihailoviću sodelovala tudi Jugoslovanska emigrantska vlada.

Dne 20. januarja 1943 se je začela splošna ofenziva vseh nemških, italijanskih, ustaških in četniških sil proti narodnoosvobodilni vojski in osvobodnemu ozemlju v Jugoslaviji. V tem prodiranju pa je sovražnik najprej v Četrti ofenzivi doživel poraz in njegov načrt so bili prekršani. A peta ofenziva, ki se je začela malone takoj po Četrti, se je končala s prebojem sovražnega obroča na Sutjeski 13. junija 1943, s prebojem, katerega obletnico danes praznujemo.

Najusodnejši in najpretrajnejši trenutki v narodnoosvobodilni borbi jugoslovanskih narodov so se odigravali na Sutjeski, do je bil ta boj v najbolj kritičnem položaju in ko je preživljala huđe trenutke. Proti 20.000 naših borcev, izrpanih od lakote in bitk, je pognal sovražnik 15 divizij (sedem nemških, sedem italijanskih in eno ustaško) in dva bolgarska polka, skupaj kakih 120.000 mož. Razen tega so v manj važnih smereh in zaledju naših sil operirali rešeni ostanki na Neretvi razbiti jugoslovanske emigrantske vlade.

Od 15. maja do 15. junija 1943, kolikor je trajala peta ofenziva, smo noč in dan bili nepretrgane boje s številčno in tehnično neprimerne močnejšim sovražnikom. Borili smo se na življenje in smrt. Vsi, od Tita do zadnjega vojaka, smo vedeli, da se bifejo na Sutjeski odločilne bitke jugoslovanske revolucije, da gre za bodočnost Jugoslavije. Zato so se tudi na drugih boljših naših deželah bili srditi boji. To so vedeli tudi naši sovražniki. Naše izgube so bile nenadomestljive. V nepretrganih bitkah na ozkem prostoru, v sovražnem obroču, smo izgubili malone polovico svojih sil. Dvomim, da bi bila katera koli druga vojska na svetu vzdržala te napore: kapitulirala bi, se vdala. Mi pa nismo dali sovražniku nobenega ujetnika.

Sutjeska bo ostala v zgodovini jugoslovanskih narodov eden najsvetlejših primerov osvobodilne voje. Tu se je pomešala kri borcev vseh narodov Jugoslavije. Tu se je pomešala kri vrhovnega komandanta Tita s krvjo njegovih borcev. Tu so bili cementirani temelji nove Jugoslavije.

Na Sutjeski nismo prebili samo sovražnega obroča, nismo samo porazili sovražnih vojaških sil, na njej smo razbili tudi obroča laži in podlih zarot mednarodnih fašističnih in reakcionarnih imperialističnih krogov proti jugoslovanski ljudski revoluciji in proti Jugoslaviji kot državi. Narodnoosvobodilna vojska in osvobodilne sile v Jugoslaviji, edina moralna in politična avtoriteta v deželi, so dobile priznanje v mednarodnem demokratičnem svetu sploh, posebej pa pri zaveznikih. »Teba je bilo preliti potoke dragocene ljudske krvi, potrebno je bilo, da so desetstiči najbolj

Naša vojaška delegacija se je vrnila iz Aten

Djevdjelija, 13. junija. S simphon-expressom Atene-Pariz se je davi vrnila jugoslovanska vojaška delegacija z generalnim podpolkovnikom Ljubom Vučko vičem na čelu, ki se je zadnjih deset dni v Atenah razgovarjala z zastopniki grškega in turškega generalštaba o skupni obrambi sred. morebitnim napadalcem.

sinov naših narodov dali življenja med dve leti trajajočo neenako borbo s sovražnikom, da si je na koncu resnica o dejanskem položaju v Jugoslaviji utrla pot pred svetovno javnost. Morda ni še nikoli noben mali narod tako drago prišel do tega, da bi pričal svetovno javnost, da je kri, ki je tekla v Jugoslaviji, njegova kri, ne pa kri podlih izdajalcev, katerih kolovodje uživajo gostoljubnost v zaveznikih državah.« (Tito)

Bitke na Sutjeski pomenijo zgodovinsko prelomnico v naši ljudski revoluciji, ker so v njih, kakor v drugih bitkah, sile revolucije dosegle odločilne zmage

nad silami kontrarevolucije. K tem zmagam so pripomogle tudi zmage na drugih frontah, kakor tudi razvoj in krepitev demokratičnih sil na svetu.

Narodnoosvobodilna vojska Jugoslavije je dobila po Sutjeski polno mednarodno avtoriteto in priznanje od zaveznikov. V vseh zaveznikih načrtih so računali z njo kot s pomembnim činiteljem vojne na Balkanu in pravilno so začeli ocenjevati njen prispevek k zaveznikim frontam — na Vzhodu, na Sredozemlju in pozneje pri upostavljanju druge fronte v Zahodni Evropi. Takoj po Peti ofenzivi smo začeli dobljati pomoč od zaveznikov, ki

se je povečala tako po naših potrebah kakor tudi po pomenu in vlogi naše vojske v zaveznikih načrtih o operacijah proti hitlerjanski koaliciji.

Po teh zmagah nad združenimi sovražniki jugoslovanske države je naša socialistična revolucija delovala bolj avtoritativno v smeri krepitev osvobodilnih sil podjarmljenih evropskih narodov. Brez pretiravanja lahko rečemo, da je osvobodilna borba narodov Jugoslavije odigrala velikansko zgodovinsko vlogo ne le v krepitev osvobodilnih gibanj, marveč tudi v pravilnejšem usmerjanju teh gibanj proti domačim reakcionarnim in kontrarevolucionarnim silam. Delovala je v smeri politike, naj sami narodi, bodi veliki ali mali, odločajo o svoji usodi in urejajo odnose v nacionalnih okvirih tako, kakor to ustreza deželam in njihovim praviim koristim. Načela te politike dominirajo zdaj v sodobnem človeštvu, čeprav bo potrebnih še mnogo naporov, da bodo popolnoma zmagala in se popolnoma uveljavila.

Na teh načelih je zgrajena nova Jugoslavija, socialistična skupnost enakopravnih narodov. Ta načela so temelj sedanje jugoslovanske politike. Mi se tem načelom in idejam nikoli ne bomo odpovedali, ker so to hkrati moralne in nacionalne obveznosti vseh naših narodov do neizmer- nih žrtev revolucije.

SEJA IZVRŠNEGA SVETA LRS

Izvršni svet je razpravljal o osnutkih zakonov, ki jih bo predložil skupščini

Ljubljana, 13. junija

Dne 12. junija se je vršila seja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS pod vodstvom tov. Mihe Marinka. Izvršni svet je razpravljal o predlogu zakona o odpravi vinskih in podobnih razmerij, ki sta ga v smislu pooblastil zveznega zakona o zemljiškem skladu predložila republiška komisija za zemljiški sklad in Sekretariat za zakonodajo. Po razčiščenju nekaterih načelnih vprašanj je Izvršni svet sklenil, da predloži zakon skupščini na prihodnjem zasedanju in sicer potem, ko bo republiška komisija za zemljiški sklad v skladu z ugotovljenimi načeli dopolnila zakonski osnutek.

Izvršni svet je dalje razpravljal o ustanovitvi vodnogospodarskega sklada. Sprejet je bil sklep, da se prav tako predloži skupščini zakon o vodnogospodarskih skladih, ki bo določal način ustanovitve tega sklada, obveznike, ki morajo vanj plačevati, in namen, za katerega se lahko zbrana sredstva uporabljajo.

Gospodarska delegacija FLRJ v Grčiji

Atene, 12. junija (Tanjug). Jugoslovanska gospodarska delegacija s članom Zveznega Izvršnega sveta Francem Leskoškom na čelu si je večeraj ogledala veliko grško jeklarno »Angelopoulos«. Danes opoldne je jugoslovanski veleposlanik v Grčiji Radoš Jovanović priredil v počastitev naše delegacije kosilo.

V zvezi s predlogi nekaterih podjetij in ustanov, da lahko nosijo ime pokojnega Borisa Kidriča, je Izvršni svet sklenil, da pristane na imenovanje Steklarne v Rogaski Slatini po Borisu Kidriču in da nosi to ime tudi Kemični inštitut Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. V vseh drugih doslej vloženih primerih pa smatra Izvršni svet, da prošnji ni mogoče ugoditi. Osvojen je bil tudi predlog MLO Maribor, da se bolnišnica na Pohorju imenuje po dr. Dušanu Mravljaku, ki je padel kot borec Pohorskega bataljona.

Dalje je sprejel Izvršni svet odlok o začasnih dodelitvi preživnih babicam, ki po 15. 5. 1945 zaradi onemoglosti ali boleznij niso bile več zaposlene. To preživnino bodo začasno prejemale iz republiških proračunskih sredstev in sicer v višini minimalne osebne pokojnine, pod pogojem, da jim je bilo babištvu edini vir preživljanja in da so imele zanj potrebno izobrazbo.

Prav tako je sklenil Izvršni svet, da bo v sporazumu z Zavodom za socialno zavarovanje predlagal Izvršnemu svetu FLRJ, da se šteje predvojni staž tistim babicam, ki so po letu 1945 še v službi, imajo potrebno šolsko izobrazbo, svoj posel dejansko opravljajo in jim je to edini vir preživljanja.

Izvršni svet je sklenil, da se ustanovita okrajni sodišči v Ajdovščini in Skofjci Loki, ki začeta s poslovanjem, čim bodo zagotovljena finančna sredstva. Iz sekretariata Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS

Marie bo verjetno sestavil začasno vlado, ki bo opravljala le tekoče zadeve

Pariz, 13. julija. Radikal-socialistični prvak André Marie je nadaljeval svoja posvetovanja s predstavniki posameznih parlamentarnih skupin. Pričakujejo, da bo mandatar André Marie nočoj dokončno odgovoril predsedniku republike, če sprejema mandat za sestavo vlade. Če bo mandat sprejel, ni izključeno, da bo v svoji misiji uspel.

Redkokdaj so se novinarji znašli v tako nezavidljivem položaju, kot ga imajo spričo sedanje vladne krize, ko so ugotovili bodisi v tej ali oni smeri vnaprejšnj obsojena na možnost, da jih bo demantiral razvoj dogodkov. Po neuspehu treh dosedanjih mandatarjev se je pokazalo, da razjedajo sedanji parlament težko rešljiva notranja nasprotja. Razen tega je tak razvoj krize povezan tudi z dejstvom, da bo imel novi predsednik vlade pravico razpustiti parlament. Očitno je, da večina v parlamentu ne želi njegove razpustitve, po drugi strani pa tudi noče, da bi dali novi vladi tako zahtevana »razširjena pooblastila«, čeprav bi obljubila, da ne bo uporabila pravice za razpust parlamenta.

Tako se številni tukajšnji opazovalci nagibajo k domnevi, da

je za sedaj edini izhod sestava prehodne začasne vlade, ki bi molče prevzela neke vrste parlamentarno upravo za čas letnih počitnic in za sedaj ne bi reševala tistih velikih spornih vprašanj, ki onemogočajo sestavo parlamentarne večine. Naloga te prehodne vlade bi torej bila opravljati tekoče zadeve, odgovarjati na dospele finančne roke in hkrati omogočiti francosko udeležbo na bermudski konferenci. Ni izključeno, da bodo napori mandatarja Andréa Mariea usmerjeni prav k tem ciljem.

Na včerajšnjem sestanku vodstva radikal-socialistične stranke je predsednik parlamenta Herriot, ki je znan kot odličen govornik, naslovil več pizovov za čim hitrejšo rešitev krize in za popolno podporo Andréu Marieu. Toda del francoskega tiska ni popolnoma prepričan o iskrenosti patetike Eduarda Herriota, za katerega vedo, da ni bil preveč naklonjen programu Mendès-Francea, ki pripada isti stranki kot on sam.

»Če morda Herriot preveč ne dramatizira vse stvari?« se vprašuje »Franc Tireur«, nato pa nadaljuje: »Francija ne umira, nasprotno, Francija močno želi živeti, kar je tudi dokazala s svojim

odgovorom na poziv Mendès-Francea.«

»Combat« gre še dalje in pravi, da pomeni poziv predsednika parlamenta »politično operacijo v korist sindikata poklicnih ministrov.«

Socialistični »Populaire« ne izključuje možnosti, da bi André Marie uspel. »André Marie ima torej možnost in upanje, da sestavi počitniško vlado, ki bo počakala na vrnitev s plačanega letnega oddiha.«

M. Vitorović

Izjavi Papagosa in Stefanopulosa

Atene, 13. junija. (Atenska agencija). Predsednik grške vlade Papagos je na sinočnji tiskovni konferenci izjavil, da je Grčija pripravljena izpolniti vse obveznosti, ki jih nalaga njeno sodelovanje v Atlantskem paktu. Hkrati upa, da ji bodo zavezniki pomagali, da veliki izdatki za oboroževanje ne bodo omajali gospodarske stabilnosti države.

Na isti konferenci je grški zunanji minister Stefanopulos de-

III. krajiška brigada na poti k Sutjeski 7. junija 1943. leta

PROSVETNIM DELAVCEM - KOMUNISTOM V PREMISLEK

Prosvetni delavci so kot bistveni sestavni del delovne inteligence pomembni družbeni in s tem tudi politični faktor. Nedvomno so tisti del inteligence, ki je pričujoč v vsakem kraju naše socialistične domovine in s tem tudi bolj ali manj zavesten nosilec in prenašalec idej, ki vzbujajo našo današnjo inteligenco. Čeprav bi moralo nas komuniste že samo to dejstvo dovolj opominjati na potrebo po intenzivnem in temeljitem političnem delu s prosvetnimi delavci, smo to doslej preveč podcenjevali. Tega so se več ali manj zavedali vsi reakcionarni režimi pred našo ljudsko revolucijo, zato je boj za politično orijentacijo prosvetnih delavcev potekal vselej v zelo ostrih oblikah. Lahko rečemo, da so sedanji prosvetni delavci-komunisti v pogojih zaostrene razredne in idejne diferenciacije znali dokaj dobro s političnimi sredstvi vključevati svoje tovari-

FRANCE KIMOVEC-ZIGA

še v boj za osnovne pravice delovnega človeka in s tem tudi za smotre ljudske revolucije. Kaj pa danes, je tudi tako? Ugotoviti moramo, da za zdaj še ni. Če izhajamo kar od III. Plenuma CK KPJ, ki je konec leta 1949 prvič po zahrbtnem napadu Informbiroja na socialistično Jugoslavijo razkril socializmu tuje in škodljive birokratske vplive tudi na področju našega šolstva, moramo reči, osaj kolikor to zaveda komuniste-prosvetne delavce v Sloveniji, da tri leta in pol, ki nas ločijo od tega plenuma, še niso dala rezultatov, ki jih prav od njih pričakuje naš delovni človek. Naloga sveda ni niti lahka niti enostavna.

Zdi se, da se je izvajanje Resolucije, ki je prosvetno naperjena proti birokratizmu, v praksi zbirokratiziralo in da se je aktivna vloga prosvetnih delavcev marsikje omejevala le na formuliranje zahtev po izboljšanju gmotnih pogojev prosvetnih delavcev in šol, kar je sicer — gledano iz celote tega problema — pravilno, če pa ostane samo pri tem — in tako trenutno je, potem izpade enostransko, to je tako, kakor da nam gre le za neke izjemne pogoje oziroma za privilegije v družbi, ki se bori proti privilegijem.

Priznati je treba, da komunisti po šolah, v sindikalnih vodstvih pa tudi v Svetih za prosveto in kulturo na mnogo konkretnih praprašanj še niso odgovorili tako, kakor je treba, ker često te probleme podcenjujejo in to očasih do take mere, da v diskusiji o osnovnih, tako rekoč ključnih vprašanjih — kot so n. pr. odnos učiteljev—učencev, družbeno upravljanje v prosveti in kulturi, politična ozgoja, približevanje

pouka današnjim žoljenjskim potrebam, formiranje poskusnih šol itd. — ne vodijo boja z ostanki stare miselnosti in z vplivi tujih ideologij med prosvetnimi delavci in sploh v javnosti, marveč prav komunisti postavljajo v bistvu malomeščanska stališča ter jih proglašajo za revolucionarna v odnosu do predstavniških organov oblasti in političnih organizacij.

Tako so n. pr. komunisti-prosvetni delavci komaj 7 let po osvoboditvi skoraj pozabili, da morejo biti nasprotniki socializma tudi strokovno dobri prosvetni delavci, ker samo kot taki politično kaj pomenijo, vendar pa v bistvu ozgajajo mladino proti smotrom socializma, približno tako, kakor smo v stari družbi progresivni prosvetni delavci kot entuziasti novega odnosa do človeka ozgajali progresivno in s tem pomagali pripravljati ljudsko revolucijo. Suhi praktikizem, politična neobčutljivost, brezperspektivnost in neborbenost je mnoge komuniste pripeljala na pozicije čestokrat precej trhe stanoške solidarnosti za osako ceno, ki sem ter tja

(Nadaljevanje na 2. strani)

Bebler, Gregorič, Vilfan in Zemljak pri Stamatoviču

Koper, 13. junija. (Tanjug). Poveljnika vojaške uprave JLA jugoslovanske cone STO v Koprju polkovnika Miloša Stamatoviča so večeraj obiskali državni podtajniki za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler, pooblaščen minister FLRJ. V Rimu dr. Pavle Gregorič, generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan in vodja gospodarske delegacije FLRJ v Trstu profesor Jože Zemljak. S polkovnikom Stamatovičem so ostali v daljšem razgovoru.

Mornariška delegacija odpotovala v Francijo

Beograd, 13. junija. Včeraj je odpotovala z zemunskega letališča v Francijo delegacija jugoslovanske vojne mornarice. Na čelu delegacije, ki bo na povabilo francoske vojne mornarice ostala v Franciji več dni, je vice-admiral Mate Jerkovič. V delegaciji so še kapetan bojnega broda Franjo Pustke in Cade Kapoani, kapitana fregate Mate Palaveršič in Rade Stjelja, kapitan korvete Zvonko Oštrič, podpolkovnik ing. Janez Rojnik, major ing. Josip Zimič in drugi. — (Tanjug)

Mesto ob Paličkem jezeru

Dediščina in spremembe v Subotici

O nastanku Subotice nimamo zanesljivih podatkov. V minulosti je imela razna imena. V zgodovinskih virih naletimo po vrsti na Subatico, Subotico, Zabatko, Sabadko, Sabatko, dalje na Santa Maria in Toreziopolis.

Leta 1349 je postala Subotica utrjeno mesto Sibinjankin Janka, leta 1848 pa je bila vključena v Srbsko Vojvodino. Najdlje je bila pod Avstro-Ogrsko. Veljala je za vojno pokrajino, za trgovinsko področje in za svobodno kraljevsko mesto. Njene prebivalce pa so po sistemu beneških dožev raznarodovali. Subotico je dobila Jugoslavija nazaj šele leta 1918. Toda znaten del njenega gospodarskega zaledja je po krivici ostal v mejah Madžarske.

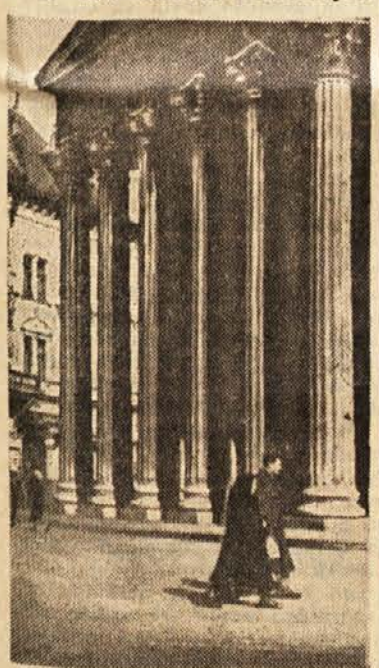
Med minulo vojno je živela Subotica pod pritiskom fašistične okupacije.

Pred sto leti je dobila Subotica prvo tiskarno in s tem je dobilo mesto prvo mestno lice. Prva tiskana knjiga v Subotici je bila »Darak Srpkinja«, ki jo je napisal Bogovoj Atanacković. Leta 1900 pa je izhajalo v mestu sedem dnevnikov s povprečno naklado 1500 izvodov.

Zdaj obsega Subotica vrsto naselij, skozi katera potuješ po več ur: Palič, Bački Vinogradi, Supljak, Bikovo, Žednik, Mala Bosna, Djudjin, Davankut in Bajmok. To je 50 km dolgo in kakih 30 km široko področje. Zadnji popis je pokazal, da ima mesto z naselji 115.402 prebivalca.

Škarje cen in komunalne perspektive

Subotica je mesto brez vodovoda in kanalizacije. Po mnenju predsednika MLO Marka Horvackega vodovod in kanalizacija ne sodita v skupne probleme naših mest. Oboje se nanaša samo na Novi Sad in Subotico. Skupni problem vseh mest so stanovanjske

Fasada Narodnega gledališča

okoliških vasi. Mesto je nekaj časa uveljavljalo tudi zanimivo politiko: zbiralo je bogate ljudi z velikih kmetij in, da bi jih pridobilo za svoje koristi, jim je dajalo mesta v Mestnem svetu. Takšni bogati kmetje, predstavniki oblasti, so bili znani z imenom virilisti. Pa tudi z njihovo pomočjo niso ničesar dosegli.

Eden izmed znanih županov Subotice v minulosti Laza Mamuzić je večkrat poskušal ta problem razvozlati.

»Vodovod,« je govoril. »Ne, ceste,« so mu odgovarjali kmetje.

In Mamuzić je privolil v »koncesije«. Zgradil je več cest, ki jih ima Subotica še zdaj, vodovoda pa ni mogel zgraditi.

Kakšen pa bo temeljni zakon Subotice v bodoči komunalni graditvi?

»Vse, kar daje industrija, bomo industriji vračali,« je odgovoril predsednik Marko Horvacki, »vse kar daje kmetijstvo, pa bo dobila vas. Stojimo na stališču, da je lahko ta zadeva urejena samo tako...«

Kadar Subotičani govore o graditvi, vidijo v njej izhod iz težavnega položaja, v katerem že dolgo žive. Prva gradbena dejavnost se je začela letos po dolgem predlogu Sveta za komunalne posle o izgraditvi in ureditvi mesta poln načrtov, s katerimi je bilo popisanih nad sto strani. Zato vsi z zanimanjem pričakujejo, kateri teh načrtov bodo najprej uresničeni.

Jutri se bo začela v Subotici pomembna prireditev, festival vojvodinskih poklicnih gledališč, na katerem bo sodelovalo tudi Jugoslovansko dramsko gledališče iz Beograda. Subotičko gledališko glasilo »Naša pozornica« bo v posebni festivalski številki poročalo o uspehih vseh vojvodinskih gledališč. Po podatkih je subotičko gledališče s številom premier, predstav in obiskovalcev prekosilo vsa ostala gledališča.

Kakor je za kulturno življenje Subotice važno, da je z nedavnim sklepom postala stalno festivalsko mesto, tako so pomembni tudi podatki, ki govorijo o dosedanjih uspehih subotičkega gledališča. Oblasti v tem mestu so izpričale veliko razumevanje za kulturno življenje in letos je dobilo Narodno gledališče 27 milijonov dinarjev podpore. Približno polovica subotičkih odbornikov je iz vasi in naselij, ki nimajo dobrih cest. Zato je njihovo razumevanje kulturnih potreb tem zgovornejše. Med vsemi vojvodinskimi mesti ima Subotica največ gledaliških dvoran, razen tega pa zelo lepo letno gledališče na Paliču. Napačno pa bi bilo misliti, da je postala stalno festivalsko mesto samo spriču svojih odrov in Paliča. Festivalne predstave zahtevajo ustrezno številno gledalcev, ki jih ima Subotica največ.

Subotičani cenijo kulturne prireditve in festivale. Še dolgo se bodo spominjali zmage, ki so jo dosegli s svojim folklornim »Fantovskim kolom« na mednarodnem festivalu v Langeleni v Angliji. Kako zelo so razviti narodni plesi v tem mestu, kaže tudi predlog Zveze za prosveto in kulturo odbornikom, naj bi ustanovili centralni mestni ansambel, MLO pa se je postavil na stališče, da je treba najprej podpreti delavska kulturna društva. O predlogu pa še razpravljajo. V

»Kje ste bili te dni?« je vprašal novinarja neki Subotičan, ki je zmeraj o vsem dobro obveščen.

»Zakaj me vprašujete?«

»Hm, veste, sproženo je zelo važno vprašanje. Zgradili naj bi prekop od Tise do Paliča, saj vidite, ubogo jezero se je že povsem izgubilo. Razen tega pa bomo namakali tudi mnogo zemlje in to bo res bogastvo. O tem bi morali kaj lepega napisati, to je zelo hvaležno gradivo.«

Novinar ga je poslušal. To je bilo lansko zimo.

V maju pa sreča novinar direktorja nekakega gostinskega podjetja. Ko da ga je že več let iskal:

»Kod pa hodite?« ga vpraša že od daleč.

»Tu sem,« odgovori novinar.

»Hent, je že prepozno Pišite, takoj napišite, da je turistična sezona na pragu in, saj že veste, ribolov, čolni krasno jezero.«

vsekakor krasno jezero, sicer pa, kaj bi vam pravil.«

Slo pa je za nekaj drugega: Subotico je prej zmeraj kdo izkoriščal. Zato ni mogla napredovati v skladu s svojim bogastvom.

Zdaj je Subotica samostojno mesto — komuna. Kako bo zdaj razpoložljiva sredstva razdelila na objekte? Subotica ima 7 mestnih in 7 kmečkih občin. Čigave potrebe bodo važnejše? Že zdaj namreč lahko vidimo, da so potrebe mesta glede stanovanj v letošnji komunalni graditvi dobile prioriteten pomen. Toda to bi nas v domnevi, kakšna bo komunalna politika Subotice, utegnilo privedi na napačno pot. Imamo drug odgovor, ki kaže na perspektivo komunalne graditve.

Subotica je kmetijsko mesto, to je splošno znano. In njena kmetijska proizvodnja je v tehničnem oziru v naši državi na najvišji stopnji. Toda Subotica dobiva od kmetijstva manj kakor od svoje industrije, stare povprečno kakih 50 let, industrije, ki je v tehničnem oziru na zelo nizki stopnji. Za 100 din mezde industrijskega delavca, dobiš danes za 1380 din pridelkov, za 100 din mezde kmetijskega delavca pa jih dobiš samo za 285 din. Takšne so za Subotico nesrečne škarje cen.

Subotički ekonomisti menijo, da so cene industrijskih izdelkov v primerjavi s cenami kmetijskih pridelkov, s katerimi razpolaga Subotica, nesorazmerno visoke. To pa ne bo trajalo dolgo. Mesto že pripravlja načrte bodočega vodovoda in kanalizacije, všteti načrt prekopa Tisa—Palič. Ko bodo uresničene te zamisli in reševanju komunalnih problemov, bo mesto trošilo skupna sredstva v skladu z najvažnejšimi potrebami.

Kakšen pa bo temeljni zakon Subotice v bodoči komunalni graditvi?

»Vse, kar daje industrija, bomo industriji vračali,« je odgovoril predsednik Marko Horvacki, »vse kar daje kmetijstvo, pa bo dobila vas. Stojimo na stališču, da je lahko ta zadeva urejena samo tako...«

Kadar Subotičani govore o graditvi, vidijo v njej izhod iz težavnega položaja, v katerem že dolgo žive. Prva gradbena dejavnost se je začela letos po dolgem predlogu Sveta za komunalne posle o izgraditvi in ureditvi mesta poln načrtov, s katerimi je bilo popisanih nad sto strani. Zato vsi z zanimanjem pričakujejo, kateri teh načrtov bodo najprej uresničeni.

Čedalje večje področje KULTURNEGA ŽIVLJENJA

mestu često pravijo: kulturna in umetniška društva po vaseh imajo svoje občinstvo, kar velja tudi za društva v mestu in za posamezne veje Narodnega gledališča. To dokazuje široko kulturne dejavnosti. Ljudje, ki vztrajajo na njej kot najpomembnejšem momentu, pa zaostajajo za dogodki. K predstavam Narodnega gledališča hodi čedalje več ljudi.

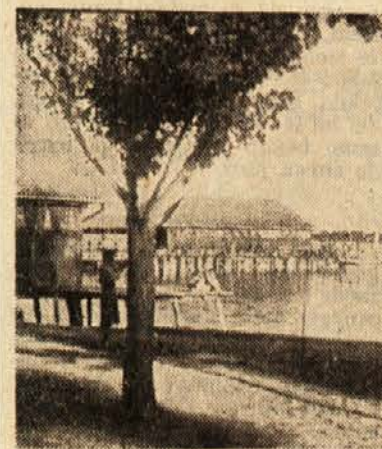
»Čemu bo Subotički Opera, saj je podeželsko mesto?« so govorili ljudje, ki so mislili, da se kmečko prebivalstvo za operne

predstave ne zanima. Subotica pa je vzlic temu dobila Opero in že v prvi sezoni so jeli hoditi k predstavam tudi prebivalci bližnjih naselij. Prišli so poslušati prvo bunjevaško opero »Dužijanec«, slišali pa so tudi Mascagnijevo opero »Cavalleria Rusticana«. Tako polagoma izginja razlika v kulturni ravni in razvoju prebivalcev Subotice in vasi, in to je najvažnejši moment v kulturnem življenju Subotice.

Resnih ocen mnogih premier v subotičkem dnevnem tisku ne najdemo. Prej bi lahko govorili o »podeželskem« samozadovolj-

stvu. V subotičko gledališče niso zahajali kritiki, ki gledališča poznajo. O njem je v glavnem pisal le domači tisk. Subotičko gledališče zadeva seveda tudi na težave. Dobri igralci in operni pevci odhajajo drugim in nihče se ne potruji, da bi jih Subotica obdržala. Zakaj odhajajo? Nekateri ljudje pravijo, da bodo prišli drugi enako dobri. Ne odhajajo iz čisto gmotnih pobud, marveč bolj iz drugih, objektivnih razlogov, ker jih v Subotici niso sprejeli tako, kakor bi zaslužili. Gre

za igralce in pevce iz drugih krajev. Med njimi in domačimi gledališkimi močmi bo treba koristno vskladiti in opustiti lokalno politiko.

Ob Paličkem jezeru

za igralce in pevce iz drugih krajev. Med njimi in domačimi gledališkimi močmi bo treba koristno vskladiti in opustiti lokalno politiko.

»Zakaj me ne pozdravljate?« jih vpraša strogo.

»Ker nas tudi vi ne pozdravljate,« odgovore dijaki.

Mestno središče

SREDIŠČE IN NASELJA

Beseda o vprašanih političnega življenja v Subotici

Na prvi pogled bi človek dejal, da je politično življenje v Subotici živahno. Konference in sestanki SZDL imajo tu poseben pečat, kar je posledica doslednega spoštovanja pravic madžarske nacionalne manjšine. Na vsaki konferenci nastopi najprej poročevalec, ki govori v srbohrvatskem, za njim pa poročevalec, ki govori v madžarskem jeziku. Clani organizacije oba pazljivo poslušajo, čeprav znajo mnogi samo en jezik; le redki po prvem poročilu odidejo. Ne mogli bi reči, da med njimi ni tudi Madžarov. Toda tedaj vstane Bunjevca in zakliče za njimi: »Mislite, tovariši, da lahko tudi mi, Hrvati, poslušamo poročilo v madžarskem jeziku, kakor so Madžari poslušali poročilo v srbohrvatskem jeziku.« Vsi to odobravajo in nihče se ne čuti prizadetega. Takšen je prvi vtis, ki ga dobiš na konferencah in sestankih SZDL. To pa je le del političnega življenja Subotičanov.

Po novi uredbi o reorganizaciji zadrug in zakonu o zemljiški posesti je postalo politično življenje v Subotici zelo živahno, saj gre za koristi 70% prebivalcev. Zaradi zemljiškega položaja na severni meji in mešanega prebivalstva v mestu ter velike aktivnosti katoliških duhovnikov so

Subotičani politično zelo razgibani. Zato je malo čudno, da še zmeraj velja pravilo, da opravlja kakih 30 aktivistov, ki so jim zapupane najvažnejše naloge, kar po več poslov. Za vse in povsod morajo biti strokovnjaki: za politiko, združništvo, zunanjo politiko, kulturo, šport, folkloro, za delo v Zvezi izvidnikov in planink itd.

Spričo tolikšne preobremenjenosti ni čudno, da njihovo delo trpi na kakovosti, hkrati pa je s tem omejena večja dejavnost drugih ljudi. V političnem življenju Subotice nahajamo Gordijski voz, ki ga spričo dosedanjih ozkih poskusov ni bilo moč razvozlati.

Vsi aktivisti, zlasti tisti, ki delajo na kulturnem področju, zmeraj znova ugotavljajo, da se prosvetni delavci premalom zanimajo za družbeno in politično delo, marveč da mislijo bolj na svojo »preobremenjenost« in honorarje. V večini vasi in naseljih pridno pomagajo pri političnem in kulturnem delu, le v mestu se bolj navedujejo za razne spletke. Kako pritegniti profesorje in učitelje k družbenemu in političnemu življenju, kako jih pripraviti do tega, da bodo prihajali vsaj v svoj klub, na to vprašanje člani SZDL še niso našli odgovora. Zato je politično življenje v mestu manj razgibano, kakor na podeželju.

Mestni aktivisti pa pridno hodijo po vaseh, vsak ima svoj kraj, svoj zadrugo. Sadovi njihove pomoči vasi se kažejo zlasti po uveljavljanju uredbe o reorganizaciji zadrug. Zaradi politične zaspornosti v mestu se še zmeraj dogaja, da ljudje raje z anonimnim pismom opozore oblasti na tega ali onega davkoplačevalca, ki že štiri leta ni plačal davkov, kakor da bi to pvedali na konferenci ali na zboru volivcev.

V Subotici so sprožili tudi za-

nimivo vprašanje, ali lahko človeka za javno kritiko na konferenci organizacije SZDL ali na zboru volivcev, tožimo sodišču, ali moremo govoriti o razžaljenju časti, če komu javno očitamo, da je skrtil žito na podstrešju? Razumljivo je, da mora biti tudi takšna kritika pravilna in utemeljena, toda zakaj bi se ljudje obračali na sodišče in tam iskali zadoščenja, ko pa lahko takoj odgovore na konferenci!

V mestu bi morali mnogo bolj računati s tovarniškimi kolektivi. V zadnjih šestih mesecih je bilo v subotičkih podjetjih več burnih dogodkov, ki so pomagali pojasniti mnoga vprašanja. Ne moremo pa trditi, da bi razne potrebne spremembe zmeraj našle pravo podporo ljudi, ki usmerjajo politično življenje. To je glavni vzrok, da delavski sveti in kolektivi v podjetjih niso ustrezna politična sila.

Občutek manjvrednosti

Zgodovina in legenda pripovedujeta: »Ko so začeli iz Srednje Evrope pritiskati v Subotico obrtniki, bežeči od razvijajoče se industrije, je Subotica zaprla vrata. V mesto so lahko prišli samo najboljši mojstri. Od takrat do nedavnega so subotički obrtniki sloveli. Zadnja leta, zlasti na pomlad, pa so začeli obrtniki izgubljati vero vase. Izmenada se čutijo manjvredne, da svoj posel in naročila prikrivajo, da žalostno tarnajo...«

Človeku je hudo, da ugaša lepa obrtniška tradicija, in sicer prav na pomlad, ko vse naokrog cvete.

Toda na srečo to ne traja dolgo. Brž ko davčni uslužbenci končajo svoj posel, občutek »manjvrednosti« na poletnem soncu izhlapi.«

DRUŽBENA KRONIKA

Grožnje staršev

O vzgoji otrok je napisanih mnogo knjig, v njih je tudi pojasnjeno, da grožnje in ustrahovanja pri vzgoji otrok več škodujejo kakor koristijo, zlasti če jih izrekajo starši, do katerih je ljubezen otrok pomešana s strahom.

Mnogi očetje in matere često nepremišljeno izrečejo tudi zelo hude grožnje. Mar je malo slabih dijakov, katerim starši vztrajno ponavljajo: »Ce ne izdeš, se mi ne prikaži pred očmi! Na srečo večina otrok takšnega pritiska ne jemlje resno. Vendar niso redki primeri, da s takšnimi grožnjami dosežejo nasprotni učinek, kakor so ga hoteli.

Večkrat prav takšne grožnje poženejo dečke v svet, da zbeže od doma. O tem pričajo včasih tudi oglasi v časnikih. Po nekaj prečutih nočeh starši največkrat zvedo veselo novice, da so sina našli in da lahko pridejo ponj.

Nepremišljene grožnje pa imajo včasih tudi tragične posledice.

1. junija se je v Smederevski Palanki zgodilo isto kakor pred dvema letoma. Dogodek je znova razburil

meščane. Neka učenka je skočila pod lokomotivo.

Kaj je Dragano Paunović, dijakinja IV. razreda gimnazije, poglavo v samomor? Starši, pravzaprav njihove grožnje.

Dragana je v šoli sicer dobro zdevala. Toda doma so ji kar naprej grozili: »Ne pridi domov, če bi padla.« Prvega junija je dobila izpričevalo, v katerem je bilo rečeno, da bo morala razred ponavljati. Ni vedela, kaj bi storila. Solznih oči je gledala tovarišice, ki so hiteli domov obvestiti starše, da so hiteli izdelati Zavidala je tudi tistim, ki se s pobešenimi glavami počasi odh... ali domov s slabimi izpričevali.

V spominu objokanega dekleta so zvenele besede: »Ne pridi domov, če boš ponavljala.« Kam naj gre? Strta, nesrečna, prepustena sama sebi, se je odločila za najhujše. Odšla je proti železniškim tirom.

Ko se je vlak približal, ni razmišljala ne o sebi, ne o bolesti svojih staršev. Bolj se je bala groženj kakor smrti. Laže ji je bilo vreči se pod lokomotivo, kakor vrniti se doletoma. Dogodek je znova razburil

Al. Kp.

KOLPORTERJE

s stalnim mesečnim zaslužkom 3000 dinarjev išče podružnica »Ljudske pravice-Borbe«, Celje

MEHIKA IN KANADA

Prvikrat prevažajo blago s kanadskimi ladjami. Boj proti kartelu, ki je v rokah velike ameriške družbe

New York, junija. Mehikanci in Kanadčani so zadnje čase precej svojih blagovnih menjav opravili po poti, ki se ZDA ogne. Menijo namreč, da je to tisto, kar je v njihovi novi trgovinski pogodbi prav najvažnejše in da se zdaj odpirajo nove možnosti za razširitev gospodarskih stikov med obema deželama. Malone vse v Kanado namenjeno blago je šlo doslej po železnici prek ZDA. Isto velja tudi za prevoz Kanadskega blaga v Mehiko. Zdaj pa so začeli velik del mehškega in kanadskega blaga prevažati s kanadskimi ladjami po morju, kar je seveda vneslo nov pomemben moment v gospodarske stike med tema dvema deželama. Prevoz blaga s kanadskimi ladjami je velikega obojestranskega pomena. S tem sta se Mehika in Kanada izognili velikim stroškom na ameriških železnica in velikim tranzitnim tarifam.

INCIDENT S POMARANČAMI

Mehikanci pravijo, da je bil neposredni povod za to preusmeritev v prometu incident s pomarančami. Lani sta Mehika in Kanada izmenjali trgovinski delegaciji. Med drugim sta pri tem sklenili tudi trgovinsko pogodbo o dobavi večjih količin mehških pomaranč Kanadi. Ko pa je bilo treba pomaranče prepeljati v Kanado, so začeli nekateri poslovni krogi v ZDA delati Mehiki vsakršne ovire.

Gre predvsem za velike ameriške družbe za trgovino s sadjem. Le-te so bile nezadovoljne, ker je Kanada dobila pomaranče iz Mehike. Zato so od ameriške vlade zahtevale, naj Mehikancem preprovo prevažajo njihove pomaranče čez ameriško ozemlje. Računale so, da bodo Mehiki tako onemogočile izpolniti njene pogodbeno obveznost do Kanade.

Da pa bi mogli tranzit prepovedati, je bilo treba najti opravičilo. In tako so si velike ameriške družbe za trgovino s sadjem izmislile, da »mehiške pomaranče niso zdrave« in da je torej »nevarnost«, da bi okužile pomaranče in druge sadovnjake v Združenih državah Amerike.

Ta argument je ameriška vlada sprejela in pod krinko »zaščite pred sadnimi škodljivci« prepovedala Mehiki prevažati pomaranče prek ZDA. Velike ameriške družbe za trgovino s sadjem, povezane še z nekaterimi drugimi družbami, so menile, da bodo tako zadale hud udarec mehško-kanadskim trgovinskim stikom, ki so se šele začeli širiti.

Mehika se je tedaj znašla v težavnem položaju. Svojega ladjevja nima in zato je šlo mehško blago v Kanado zmeraj po železnici. Zadeva pa je bila zadovoljivo urejena, in sicer po zaslugi kanadskih računov. Kanadi je kazalo kupovati pomaranče v Mehiki.

se ti dve deželi, severni in južni sosed ZDA, ognili dragemu prevozu po ameriških železnica in visokim tranzitnim tarifam.

Nekateri poslovni krogi v ZDA prikazujejo zadevo kot sovražni korak Kanade in Mehike proti ZDA. O tem tudi del ameriškega tiska mnogo piše. Pojavili so se novi napadi na Mehiko in Kanado. V nekaterih člankih obtožujejo ti dve deželi, da uveljavljata »protiameriško politiko«. Listi pišejo o škodljivosti mehškega in kanadskega nacionalizma, o tem da ti dve deželi »nista odkritosrčni prijateljici ZDA« in podobno.

Značilno je na primer, da je znan čikaški časnik »Chicago Tribune« med obravnavo o imenovanju novega generalnega tajnika OZN uprizorjal ostro gonjo proti kanadskemu ministru za zunanje zadeve Leasteru Pearsonu, ki so ga predlagale zahodnoevropske dežele.

Vsi Mehikanci, s katerimi sem v OZN govoril o novi mehško-kanadski trgovinski pogodbi, so poudarjali, da je gola laž, ko nekateri krogi v ZDA prikazujejo zadevo kot nekaj, kar je naperjeno proti ZDA.

»Govorimo lahko edino o tem, da je naperjena proti nekaterim ameriškim družbam. Pa tudi to ni glavno, niti naš namen. Glavno je, da mi, Mehikanci, zahtevamo svojo gospodarsko emancipacijo. Do tega pa imamo pravico. Zakaj naj bi bila Mehika zmeraj gospodarsko odvisna od ZDA? Zakaj Mehika ne bi razvijala trgovinskih stikov z drugimi deželami.

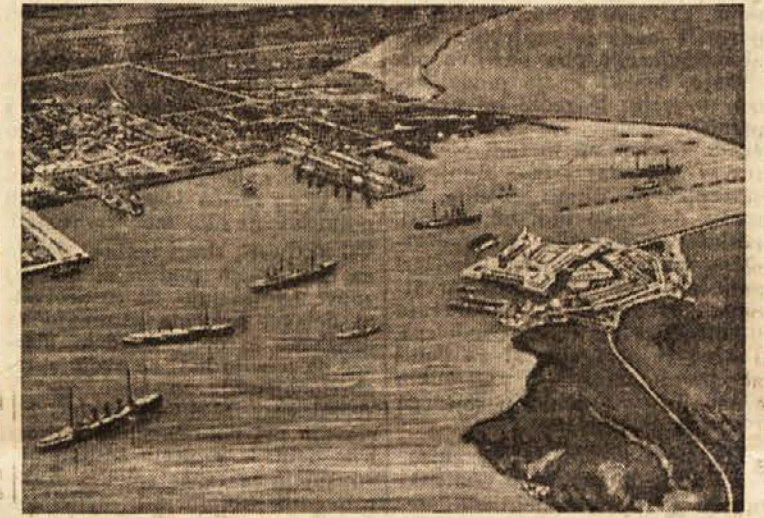
nado petrolej, rude in druge surovine. Mehika pa bo uvažala iz Kanade industrijske izdelke, predvsem kmetijske stroje. To je v skladu s splošno gospodarsko politiko novega predsednika Mehike Cortinesa, ki si prizadeva prenesti težišče na mehanizacijo kmetijstva. Mehika lahko kupi v Kanadi kmetijske stroje ceneje kakor v ZDA. Ker je zdaj na nov način postavljeno tudi vprašanje prevoza — namreč, da se ameriškim železnicam in ameriškim tranzitnim tarifam ognejo — Mehiki tem bolj kaže kupovati kmetijske stroje v Kanadi.

BOJ MEHIKE IN KANADE PROTI KARTELU BOMBAZA

Glede bombaža Mehika in Kanada nista sklenili pogodbe. Ne gre za to, da se ti dve deželi ne bi mogli sporazumeti. Krivo je nekaj čisto drugega. To pogodbo preprečuje velika ovira — kartel bombaža, ki je v rokah močne ameriške družbe — »Anderson Clayton & Comp.«.

Bivši predsednik Mehike Aleman je svoj čas privolil v zahtevo te ameriške družbe, da bi ji Mehika prodajala svoj dolgovlaknasti bombaž, in konkretno, da Kanada ne bi smela kupovati mehškega dolgovlaknatega bombaža neposredno v Mehiki, marveč edino od ameriške družbe »Anderson Clayton & Comp.«.

Novi predsednik Mehike Cortines ima v programu kot eno glavnih točk boj proti monopolom. Mehikanci v OZN so mi po-

Pristanišče v Veracruzu

in sicer na način, ki najboljje ustreza njenim gospodarskim koristim.

Tako pravijo Mehikanci. Mehikanci z velikimi nadami presojajo nadaljnji razvoj mehško-kanadskih gospodarskih stikov, ker vidijo v njih važen element v svojih naporih, da bi dosegli gospodarsko emancipacijo.

Nova trgovinska pogodba določa, da bo Mehika izvažala v Ka-

jasnili, da je predsednik Cortines s tem med drugim mislil tudi na boj proti temu kartelu.

»To ne bo lahko,« pravijo Mehikanci, »Anderson Clayton & Comp. ima velikanska sredstva.«

Na poti k tesnejšemu gospodarskemu sodelovanju med Mehiko in Kanado so še mnoge ovire. Napori obel dežel, da bi jih odstranile, pa so čedalje večji.

Jože Smole

POVOJNA OBNOVA ZAHODNE NEMCIJE

Vsako minuto zgrade novo stanovanje ...

... toda več milijonov ljudi še vedno stanuje v barakah in bunkerjih

Bonn, junija. V Zahodni Nemčiji že četrto leto vsako pomlad število brezposelnih pade. Pozimi jih je po poldrugi milijon, že v marcu pa približno milijon. Od marca do novembra traja gradbena sezona, in ker mnogo grade, dobi na stavbišču vsaj začasno zaelužek več sto tisoč brezposelnih.

Relativno — glede na število prebivalcev — grade več kakor v Zahodni Nemčiji samo v Avstriji. Tam, ker na pol pusti kontinent naseljujejo. Tu, ker so bila mesta med vojno porušena. Nekatera — Köln, Berlin, Essen — tako zelo, da niti v desetih letih ne bodo zgradili vsega, kar je bilo porušeno med vojno v stoterih letalskih napadih.

STOPETDESET STANOVANJ NA URO

Po končani vojni je v Zahodni Nemčiji manjkalo približno pet in pol milijona stanovanj prvič zato, ker je bilo opustošenje med vojno ogromno, drugič pa zato, ker je na ozemlje sedanje Zvezne republike pritisnil val osem milijonov pregnanih Nemcev iz raznih evropskih dežel, največ iz krajev, ki so zdaj pod poljsko ali rusko upravo. V letih lakote, kakor imenujejo prva tri povojna leta, so zgradili malo novih hiš. Takrat so v glavnem popravljali poškodovane hiše. Vendar pa je leta 1949 tako imenovani »stanovanjski primanjkljaj« znašal pet milijonov stanovanj. Zdaj znaša približno četrto milijona.

V tem času so torej zgradili zelo mnogo. V letu 1950 nad 300 tisoč, 1951. bliju 400.000, lani pa nad 440.000 novih stanovanj. To pomeni, da so lani vsako uro zgradili 150 novih stanovanj, torej skoraj vsako minuto po eno stanovanje.

LJUDJE V BUNKERJIH

V Kölnu, v Elsaški ulici, stanuje v velikem bunkerju, ki je ostal iz vojnih dni v glavnem nepoškodovan, kakih 60 družin. — Takšne bunkerje vidiš še po vsej Nemčiji. V taboriščih, barakah v Ilzenu, Gissenu, Berlinu tudi stanuje na stotisoče ljudi. Računajo, da stanuje v bunkerjih še kakih 750.000, v barakah pa kakih 350 tisoč ljudi. Več milijonov ljudi čaka na stanovanja — mnogi že osmo leto. Stanovanjska stiska je torej zelo pereč družbeni problem povojne Nemčije.

Če pa čaka nad milijon ljudi v bunkerjih in barakah na stanovanja zakaj znaša potem takem »stanovanjski primanjkljaj« po uradnih podatkih štirikrat več? Predvsem: zelo mnogo ljudi je res dobilo stanovanja, toda to so majhna prenatrpana in pretensna stanovanja. Na desetisoče družin bo dobilo stanovanja šele, ko se bodo preselili iz teh stanovanj v nove hiše. Dalje, letni prirastek gospodinjstev v Zvezni republiki

znaša kakih 200.000, in zanje morajo vsako leto zagotoviti toliko stanovanj. (Značilno je, da stanujejo v bunkerjih — torej v najslabših razmerah — skoraj sami novi zakonski pari in študenti.) In končno je treba računati tudi z znatnim dotokom begun-

ostalo do 70 % ruševin. Ruševine so seveda izkoristili, kolikor so le mogli. V Ludwigshafenu in Augsburgu so na primer zgradili iz njih tribune za velike športne stadione. Na vsakem je prostora za dobrih 65.000 gledalcev. Dobro opeko so znova

Ruševine v središču Kölna (poleg znana katedrala)

cevi iz sovjetske okupacijske cone Nemčije.

Se leta 1950 je stanovalo v Zahodni Nemčiji v taboriščih in bunkerjih približno 2.200.000 ljudi. Zdaj jih stanuje polovica manj, toda še zmeraj je to število zelo veliko.

SE VEDNO KUPI RUSEVIN

Leta 1945 so bila nemška mesta podobna kupom ruševin. Vseh ruševin je bilo 400 do 500 milijonov kubikov. Težko si je misliti, kaj to pomeni. Iz tega gradiva bi lahko zgradili 50 m širok, 20 m visok in 800 km dolg zid, ki bi segal po vsej Nemčiji od severa proti jugu, od Hamburga do Münchena. Odsraniti iz mest te ruševine, da bi lahko gradili. Že to je bilo velikansko delo, ki mu ni bilo videti konca. To delo še ni končano. V Kielu so odstranili blizu 90 % ruševin, v Münchenu, Stuttgartu in Mannheimu dobro polovico. So pa še mesta, kjer je

uporabili za zidanje, razbito pa so zmleli in predelali v novo gradivo. Glavno vprašanje pa je bilo: kako in s čim pritegniti prebivalstvo, da bi sodelovalo pri popravilu hiš, odstranjevanju ruševin in graditvi novih stanovanj?

VZRODBUDA

Kakor povsod v Evropi, je tudi v Zahodni Nemčiji veljalo odstranjevanje ruševin za časno dolžnost vsakega državljana. Kakor pri nas, je tudi tam rodilo to prostovoljno delo bogate sadove. Čim bolj pa se je življenje vračalo v normalni tir, zlasti čim bolj se je razvijala industrija, tem očitnejše je bilo, da samo tako ne bo moč delati, da ne kaže apelirati samo na zavest državljanov. Nastalo je vprašanje finansiranja odstranjevanja ruševin, pozneje pa graditve novih stanovanj.

Poglejmo, kako je urenila to vprašanje občina poruškega industrijskega mesta Recklinghausena. Za določeno količino dela pri odstranjevanju ruševin je dobil vsak delavec tako imenovano »naseljenjsko točko«. Za vsako poldrugo točko mu je dala občina kvadratni meter zemljišča na mestnem področju. Z 900 točkami je imel torej vsak delavec pravico do 600 kv m zemljišča, kolikor potrebuje za zgraditev hišice z vrličkom. Učinek je bil velik in industrija v Recklinghausenu je med drugim tako rešila tudi problem stalnosti delavcev: Tisti, ki so si zgradili hišice, so ostali v mestu, in prečkane delovne sile se je znatno skrcilo.

Pa tudi davčni sistem vzpodbuja ljudi h graditvi stanovanj. To so izkoristila zlasti industrijska podjetja, kajti ves del dobrička, ki ga porabijo za zgraditev stanovanj, je davkov oproščen. Ker pa je obdavčenje progresivno, so podjetja tako tudi na splošno znižala davčna bremena. Vendar pa je najvažnejši element tako imenovana socialna graditev stanovanj, za katero gre denar iz javnih sredstev (samo iz sredstev Marshallovega načrta so dali v treh letih za zgraditev stanovanj 450 milijonov mark — nad 30 milijard din — in tako zgradili kakih 100 tisoč stanovanj za delavce in begunce).

Vzlic znatnim uspehom na področju graditve stanovanj pa je stanovanjska stiska v Nemčiji še vedno zelo huda. Če hoče nadaljevati graditev stanovanj tako, kakor so jih gradili doslej, bo minilo še več let preden bodo vsi ljudje imeli stanovanja. Zato grade velike stanovanjske hiše izjemoma samo sredi mest. Večinoma grade zelo preprosta, tipična in skromna stanovanja. Glavni problem Nemčije je slej ko prej: zgraditi toliko preprostih cenovnih stanovanj, da bo imel stroho nad glavo vsak človek in vsaka družina. Dvigniti stanovanjski standard pa je stvar prihodnosti.

SPREHOD PO TOKIU (2)*

In kdaj bo največje mesto sveta...

Tokio, junija

Od perila in narejenih oblek po konfekcijah od strnjjenih vrst ozkih sedežev v veliki koncertni dvorani »Hibija« je v Tokiu vse urejeno za ljudi zelo zmerne rasti, kar pomeni za povprečne Japonce in tiste tuje, ki so imeli srečo, da niso zrasli nad 1,60 m.

Američani, ki so si med okupacijo ves čas prizadevali prepričati Japonce, da se je treba oprijeti »ameriškega načina življenja«, se sploh niso vmešavali v krajevne nazore o normalnih človeških dimenzijah. Predvsem zato, ker so se bolj zanimali za nočne lokale, kakor za koncertne dvorane, pa tudi zato, ker imajo v Tokiu posebne trgovine, v katerih dobe tekstilno blago in obutev po svoji meri in po cenah, oproščenih uvozne takse.

NAJLAZJI ZASLUZEK

Ogledal sem si vse trgovine sredi Tokia in komaj sem našel eno, v kateri so imeli zame srajco z dovolj širokim ovratnikom in dovolj dolgimi rokavi. Plačal sem dvojno ceno. Ko pa sem odhajal, sem ugotovil, da se imenuje prodajalna »Nakaja« — trgovina za debele ljudi. To pomeni na Japonskem več kakor kaže. Ob nedavni zmagi japonskega in sovjetskega šampiona mušje kategorije Jošio Širija nad filipinskim nasprotnikom Kampom je neki športni komentator rekel, da tega naslova Japoncem nikoli

nihče ne bo mogel vzeti, ker sodi ves japonski narod v mušjo kategorijo. Izjema so orjaški profesionalni rokoborci »sumo«, dalje posamezniki, ki so že po na-

Deklica s cvetjem

ravi nagnjeni k debelosti, in končno posamezniki, ki se jim hoče zrediti.

V enem najstarejših budističnih hramov stoji velikanski lesen

stebel s kvadratnim prerezom pri dnu, komaj pol metra širokim in visokim. Japonci verujejo, da je dober vsak človek, ki lahko zleze skozi ta prerez, grešen pa, kdor ne more. Drugače povedano: to pomeni, da so mršavi ljudje pošteni, debeli pa nepošteni, kajti že stoletja se je na pošten način lahko zredil na Japonskem le malokdo. Riža nikoli ni bilo dovolj, da bi se ves narod nahranil, in samo bogati ljudje so ga mogli do sitega jesti.

NAJVISJE CENE

Dieta povprečnega tokijskega prebivalca obsega dve do štiri skodelice kuhanega riža ali rezancev, malo dušenega zelja in praženih, prekajenih ali surovih rib. Tako sestavljen obrok stane v skromni japonski kavarni redko nad 200 jen. Kdor pa se hoče najesti v dobri restavraciji »po naše«, bo plačal najmanj 500 jen, ne da bi upoštevali pijačo.

Razen mestnega prometa, ki je zelo poceni — za 10 jen* se lahko s tramvajem pelješ v neskončnost — je vse drugo zelo drago, po mnenju ljudi, ki radi žive poceni, celo strašno drago. Blago je približno po 10.000 jen meter, čevlji po 5000 do 10.000 srajce po 1000 do 5000 itd. Opremljeno stanovanje stane mesečno kakih 40.000 jen in še več, najcenejša soba v evropskem hotelu pa 1500 jen dnevno (brez kopal-

nice). Pravijo, da je Tokio zdaj najdražje mesto na svetu, celo dražje od New Yorka.

Resnici na ljubo je treba povedati, da sta dve vrsti cen. Japonci, ki zaslužijo na mesec od 10.000 do 15.000 jen, se prilagajajo položaju in žive po japonskih cenah. Tujci, katerih dohodki so redko manjši od 100.000 jen mesečno, žive na evropski ali ameriški način in potrošijo za japonske pojme praviljčne vsote. Kimono, riž in hišica v predmestju so relativno poceni. Nakaja — trgovina za debele ljudi — restavracija »Flamingo« in soba v hotelu »Imperial« so fantastično dragi. Kdor torej noče ali ne zna živeti po japonskem slogu, naj plača.

NAJBOLJ UMETNISKE NEONSKE REKLAME

Najbolj razkošne trgovine so na Ginzi, eni izmed številnih tokijskih ulic, ki imajo namesto črke ali številke pravo ime. Za Ginzi pravijo Japonci (nekateri s ponosom, drugi z zaničevanjem), da je v najboljšem in najslabšem pomenu besede tokijski Broadway.

Na Ginzi in v njeni neposredni bližini je vse, kar utegne površnega turista zanimati: japonske starinarne, filipinski jazz-orkestri, francoske restavracije, angleško blago, kitajske beznice, japonsko gledališče »kabuki« in ameriške »stripp-tese« (revije).

Cez dan je Ginze bučna vedna mestna ulica s stotisoči ljudi, zelo

(Nadaljevanje na 5. strani)

Victoria Square v Montrealu

ki, ker so mehške pomaranče znatno cenejše od ameriških. Kanada je sklenila prevažati mehške pomaranče s svojimi ladjami.

To je sprožilo reakcijo velikih ameriških prevoznih družb, predvsem železnice. Zato so z različnimi sredstvi skušale prevoz s kanadskimi ladjami preprečiti, kar pa se jim ni posrečilo.

Mehikanci so spričo takšne rešitve »incidenta s pomarančami« izrazili željo, naj bi kanadske ladje prevažale tudi drugo blago. Kanadčani so bili tudi sami na tem zainteresirani. V takšni razširjeni gospodarskih stikov z Mehiko vidijo namreč novo možnost za razvoj trgovine in prevoznih storitev z deželami Latinske Amerike.

Kaže, da pojde po tej poti že letos večina blaga, ki ga izmenjavata Mehika in Kanada. Tako sta

* Glej 1. del v številki z dne 10. junija.

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Veselo na pot!

Ko bo konec šolskega leta, pojdemo vsi skupaj veselo na pot. Pozabili bomo na neščnost, ki smo jih imeli. Kar je bilo, če ni bilo. Sedaj ne gre tugovati, če ni bilo spridevalo najboljšo. Naj bo naslednjem letu boljše. To je možka beseda in nič drugače.

Da ne bo dolgčas ne vam ne meni, se spomnite tudi Jurčka od časa do časa in mu pošljite kakršnekoli prispevek. Gledal bom, da bom ose po ursti objavil in vam tudi osebno odgovoril na vaš naslov. Ko pišete meni, ne pozabite naslovu dodati tudi to, da je za Jurčka. Tako bo naša pošta prav gotovo prispela v moje roke.

Za najbolj redne dopisovalce in za najboljše dopise pa pripravljam lepe knjižne nagrade. Vaš Jurček

ZGODBA O NAJDENČKU

Na cesti so našli otročička. Bil je zavrt v cunj. Mijo se je jokal. Ker niso vedeli, kdo mu je oče in kdo mu je mati, so ga poslali v sirotišnico. Tam so skrbeli zanj in mu dali vsega, česar je potreboval. Ko je dorasel, so ga poslali v šolo. Sošolci so mu rekli: »Najdenček.« In radi so ga imeli.

Nekega dne pa so se v šoli pogovarjali o starših. Najdenček dvigne roko in vpraša:

»Kaj pa je to mamica?«
Sošolci so se začudili, da Najdenček še tega ne ve.
Glasno so se začeli smejeti. Najdenček se nasloni na klopi in zajohče.

Skulj Majda iz Iške vasi

Ali ste vedeli...

... da nekatere rastline love in jedo žuželke. Najbolj znana je neka rastlina z dolgimi listi na suhih planinskih tleh južne Španije in Severne Afrike. Njeno listje je posuto s kapljicami, na katere se žuželke prilepijo. Ko poginejo, izloča rastlina posebno kislino, ki razkroji žuželke. Nato rastlina izsrka iz nje hranilne sestavine.

... da poznamo ribo, katere predniki so živeli v tropskih morjih že pred 50 milijoni let. Dolga je okrog 90 cm, imenuje pa se avoana. Doslej so znane samo tri take ribe.

... da živi najmanjša ptica v Južni Ameriki. Imenuje se kolibri. Nekateri ptički te vrste niso prav nič večji od renclja. Kolibri zamahne s krili osemdesetkrat v sekundi.

... da porabi kolesar, ki vozi s hitrostjo 40 km na uro, zaradi zračnega pritiska osemkrat več moči kot kolesar, ki vozi s hitrostjo 20 km, in devetnajstkrat več kot tisti, ki vozi samo 15 km na uro?

Šaljivo vprašanje

Kako petelin kikirika?
Svojim prijateljem lahko postavite takole vprašanje:
»Zakaj petelin zapre oči, kadar kikirika?«
Med različnimi odgovori, ki jih boste dobili, bo tale prav gotovo najboljši:
»Zato, ker zna že na pamet kikirikati.«

Ob morju

Mamica:

NEKAJ O KUKAVICI

Kukavica je zletela na njivo in tam začela pripravljati gnezdo. Pa jo zapazi prepelica in neprijazno zagrla: »Kaj hočeš v pšenici?! Tu že od nekdanj gnezdim jaz. Pojdi in napravi gnezdo v drevju!«

Kukavica, neprijetno presenečena, takoj zapusti pšenico in zleti na visoko smreko. A že je za njo črni kos:

»Kukavica, kaj nameravaš?«
»Spletla bom gnezdo.«

»Ampak ne tu na smreki,« se upre kos. »Tu gori vedno gnezdim jaz. Dovolj je eno gnezdo. Poišči si pripraven prostor kje drugod!«
Kukavica vsa žalostna zleti na bližnje kmetško dvorišče in pokuka v hlev.

»Kaj pa ti tu,« jo ustavi lastovka.

»Rada bi se vgnezdila tukaj,« plaho kukne kukavica.

»O norica,« trdno čvknje lastovka, »ali ne vidiš, da je že pet lastovičjih gnezd pripetih na hlevni strop. Kam hočeš še s šestim?! Napravi si gnezdo na kakšnem bolj pripravnem kraju!«

»Kuku, kuku, o jaz revica,« obupno zakuka kukavica. »Če za moje gnezdo ni mesta ne na tleh, ne v drevju in ne v posloju, tedaj moram izročiti svoja nebogljena jajčka v skrb vam, ki imate gnezda.«

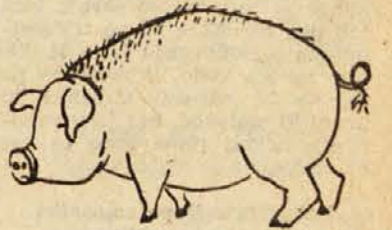
Odslej kukavica odlaga jajčeca vedno v tuja gnezda, kjer potem drugi ptiči izvalijo in pitajo njen zarod.

Tinčkov grad

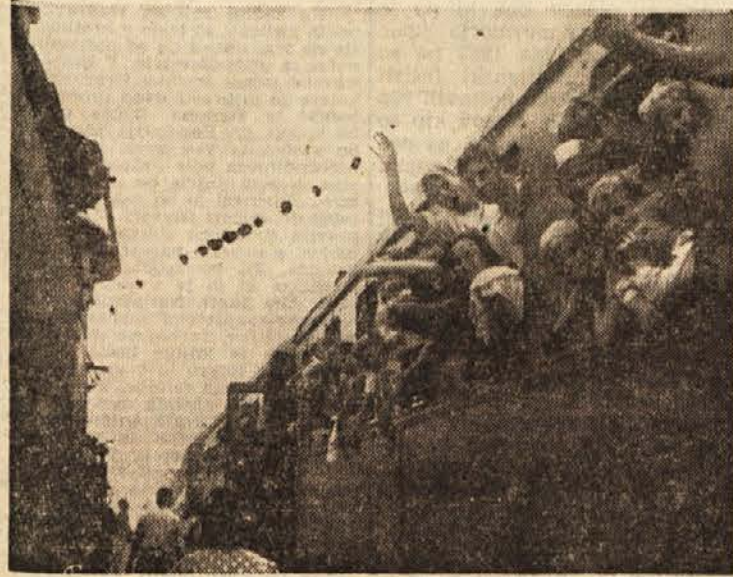
Kocko h kocki — stolp postavi, brž mu streho še napravi, kocko h kocki mesto vrat, bum!.. podri se je grad!

DRUŽABNA IGRA »PUJSEK«

Vzemite majhno kocko, narejeno iz kartona, in na vsako ploškev na njej napišite po eno teh

črk: »G« za glavo, »T« za trup, »N« za nogo, »L« za lice, »U« za uho in »R« za rep. Vrzite kocko, da se bo kotalila. Če se bo obrnila tako, da bo na vrhni ploški »G«, narišite na poseben list papirja pujskovo glavo. Isti igralec meče kocko tako dolgo, dokler se ne obrne spet ista črka. (Ob vsaki črki narišite tisti del pujskovega telesa, ki ga črka označuje.) Igralci se tako vrstijo drug za drugim. Zmaga tisti, ki prvi nariše celega pujska.

Se zadnji pozdrav

Palček skakalček

Nekoč je živel v gozdu palček Skakalček. Bil je zelo majhen. Stanoval je v votlem hrastu.

KMETIJSKO VPRAŠANJE

Neki kmet je dal svoje- mu sinu 16 grmičev maline in dejal: »Posadi jih tako, da boš imel deset vrst. v vsaki vrsti pa po štiri grmiče.«

Fantku se je to sprva zdelo nemogoče, nato pa je vzel v roke svinčnik in papir ter brž rešil nalogo. Kako je to napravil, vam za sedaj še ne bomo povedali. Sami si narišite na papir načrt, po katerem je deček posadil grmiče. Če se vam ne bo posrečilo, si oglejte rešitev na mladinski strani prihodnje nedelje. Videli boste, da ni prav nič težko.

Notri je imel prav lepo urejeno. V votlini je imel veliko mizo in par stolov. Za mizo mu je služila velika goba, za stole pa manjše. Za posteljo mu je spletel pajek Marko lepo pajčevino. Kresnice so mu služile za razsvetljavo tako, da se je lesketala votlina, kot bi bila posuta z biseri.

Zelo je bil prijatelj z mravljami, s katerimi je bil sosed. Vsak večer je hodil z njimi na lov.

Neke deževne noči, ko je bil na lovu, so mu v hišo vdrl polži Lazarji. Požrli so mu mizo in stole. Ko je prišel domov, se jih ni mogel ubraniti. Hitro je poslal pajka Marka, naj sporoči mravljam, da je v nevarnosti. Mravlje so urno prihiteli in napadle Lazarje. Po dolgem boju so mravlje le premagale Lazarje in jih naglale domov.

Tako je spet palček Skakalček mirno živel v svojem domu. Mertelj Emil, iz Soštanja

BOZIDAR KOVAČEVIČ:

DUHOVITO MASČEVANJE

ki je privzdignjene glave rigal v nebo.

Sokolovič je sprejel darilo in ni rekel nič. Še več, v znak hvaležnosti je poslal glavnemu orožarju sto vrečic grošev kot povračilo — takšen je bil običaj tistih časih. Ko ga je car vprašal, če je zadovoljen z darilom, je pokleknil preden in se mu lepo zahvalil. Povedal pa je tudi, da je na pokrovu škatle oslova slika.

Car se je razjezil in jo hotel videti. Ko je zagledal osla, se je tako raztogotil da je pri prič poklical rablja. Ukazal mu je, da nemudoma odseka glavo glavnemu orožarju, ki si je drznil tako izmalčiti ukaz svojega velikega carja. Toda Sokolovič vedno plemenit, je vzel glavnega orožarja v zaščito.

»Spoštovani car,« je zaklical

»Abdula se mi je hotel masčevati, zato dovolj, da se mu sam oddolžim, kakor vem in znam.«

Sultan je zapazil hudomušen nasmeš na licu svojega čuvaja

orožja, nasmejale se je še sam in pristal na njegovo prošnjo: »Izročam ti ga! Stori z njim, kar te je volja, kot da je tvoj suženj.«

Čez nekaj dni, ko je bil car dobre volje, je Sokolovič dobil priložnost, da se je znašel z njim na samem. Vzel je iz žepa tobacnico in jo pokazal carju. Na njej je bil prav tisti osel le da je imel zdaj Abdulovo glavo in dolga oslovska ušesa.

Car se je od srca nasmejale, da se mu je kar trebuh stresal. Nazadnje je vprašal Sokoloviča, če je to sliko pokazal glavnemu orožarju.

»Nisem, spoštovani car,« je odgovoril Sokolovič »ke bo moje masčevanje še bolj sladko.«

Carja je zanimalo kaj namerava Sokolovič in ta mu je povedal svojo nakano.

V petek se je car, kakor običajno podal za svečan sprehod. Z njim so šli vsi dvorjani in tudi orožar in čuvaj orožja. Potem so se vrnili v grad in poročali carju o delu za ves teden nazaj. Ker so

bili carju najbližji, so se obnašali bolj svobodno kot ostali podaniki. Pod večer so zagorele bakle, sužnji so začeli prinašati skodelice s kavo, a Sokolovič je potegnil iz žepa svojo tobacnico in začel njuhati tobak.

Vsi so opazili prekrasno škatlo, ki je bila okrašena z dragim kamenjem in niso mogli strpeti, da ne bi svojega začudenja na ves glas izražali. Ko je škatla začela krožiti iz rok v roke, se je razlegel gromozanski smeh. Tudi glavni orožar se je smejal na ves glas, ker je mislil, da je njegova norčija tako uspešna. A kako je bil zaprepasčen, ko je škatla prišla v roke carju in se mu je car zagledal v lice ter dejal:

»Tole si najbrž ti, ali pa je tvoj oče na sliki, na katero je neki spretni tujec tako dobro prenesel tvoj spoštovani lik, o moj slavni orožar! Zares, prav tak si,« je končal sultan in se obrnil k dvorjanom: »Poglejte, prav tak je naš gospod Abdula.«

Vsi so se nato še močneje zasmeljali; le orožar se je obračal zgaj sem zdaj tja in ni vedel za kaj gre. Ko pa je nazadnje prišla tobacnica tudi do njega, mu je postalo jasno, da se mu je Sokolovič pošteno masčeval.

Prireditve v vrtcu

UGANKI

I.
Kdo bo tole razvozljal:
Je žival in ni žival.
Vedno sama, brez soseda
iz višine okrog gleda.
Gleda, a ne vidi nič.
Kakšen neki je to ptič?
(Lesevi petelin na trehli)

II.
Nima glave, nima rok,
nima repa, nima nog.
Na drogu zelenem
ta revež visi,
mladiče rumene
na sebi drži.
(Koruzni storž)

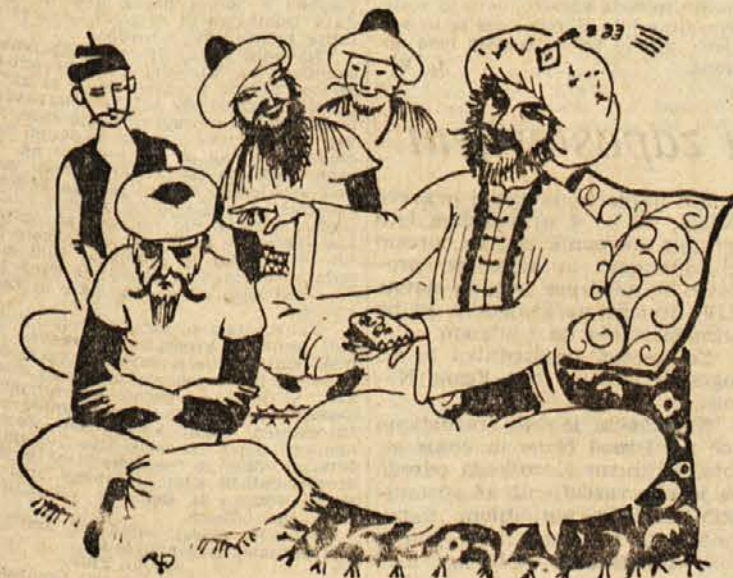

Križanka TRDNJAVA

Vodoravno: 6 država v Afriki, 11. stavba, 12. bodajo rastlina, 13. mesto v Vojvodini, 15. število, 16. začetnica priimka in imena našega državnika, 17. domača žival 19. trinog 21. mednarodni znak za pomoč, 23. kratica za opus, 25. pritrilnica, 26. točaj 29. število, 30. enota za merjenje električnega »pora (množina fonetično), 31. pogojnik, 32. lopa za motorna vozila, 35. nedodna, 37. znak za kovine, 38. domača žival (množina), 39. nakazila.

Navpično: 1. igre 2. pomešan, 3. oziraju zaimok, 4. ni nizek, 5. šahovski izraz 7. dragocnost školjke, 8. osamljen, 9. narodno-vobodilna borba, 10. voliška vprega, 14. estament, 17. otok v Jadravu, 18. poganja na glavi, 20. ime »plava« s katerim so prepluli Tihl ocean, 22. prevalec Larza, 24. dvojica 25. šahovske figure 27. živja žival (množina), 28. pojorje, 29. Makedonija, 31. strobnica, 33. samoglasnik in soglasnik, 34. veznik, 36. kratica za sokoline.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11			12	
	13		14	
	15			16
		17	18	
	19			
20	21		22	
23	24		25	
26	27		28	
29			30	
31	32	33		34
35	36			37
38				39

V S E G A P O M A L E M Z A V S E

MALI Leksikon

Kako globoka je Donava v Djerdapu? Kdo je Lenrota primerjal z Vukom Karadžićem? Katero šestmestno število, pomnoženo s številko od 2 do 7, da rezultat s popolnoma istimi številkami?

Odgovori: Naše uredništvo je prejelo več pisem, v katerih ljudje zahtevajo podatke o največji globini Donave v Djerdapu, ker so v posameznih publikacijah in učbenikih navedeni različni podatki od 49 do 71 m. Tako je v delu Jovana Cvijčiča »Djerdapske terase«, objavljenem v »Glasu srpske akademije nauka« l. 1921 na strani 5, navedena največja globina Donave v Velikem Kazanu. Tam naj bi bila Donava globoka 53 m. Iste podatke ima tudi profesor dunajske univerze F. Mahaček. V delu D. Dukiča »Naše reke« znaša globina 54 m. Kaže pa, da je največja globina Donave mnogo večja. Najgloblja Donava ni v Vel. Kazanu, kjer je stisnjena med pečini in široka samo 160 m, marveč v soteski Gospodjin Vir pri kraju Munchana ob pečini Pjatra Lunga (1011 km od ustja Donave). Po sporočilu strokovne službe jugoslovanskega državnega rečnega brodarstva so na tem kraju ugotovili, da je v velikem kotlu, kjer se je pred prvo svetovno vojno potopila neka avstrijska tovorna ladja, Donava globoka 82 m. Če bi naknadno merjenje to ugotovitev potrdilo, bi bila to ena največjih globin na svetu.

Elias Lenrot, ki je živel v začetku 19. stoletja, pomeni za karelofinske narode isto, kar pomeni za nas Vuk Karadžić. Lenrot je svetu odkril lepote karelofinske narodne poezije. Zato ga je veliki nemški znanstvenik Jakob Grimm primerjal s Karadžićem. Zasluge je zlasti Lenrotova pesnitev narodnih pesmi »Kalevala« prevedena delno tudi pri nas. Ivan Sijaković je napisal celo pesem z naslednjim stihom: »O Lenrote, Vučefinski«.

Število 142.857, pomnoženo s številki 2, 3, 4, 5 in 6, da števila popolnoma z istimi številkami (seveda v drugačnem vrstnem redu). Pomnoženo z 2 da 285.714, s 3 — 428.571, s 4 — 357.142, s 5 — 285.714, s 6 pa 99.999. Če to število pomnožimo s 7, dobimo zanimiv rezultat 999.999.

Amerika se odmika - Afrika se trga

Kontinenti plavajo - Indija potiska Himalajo kvišku - Afrika razpada

Približno pred sto leti so ljudje prvikrat opazili, da se neki otok ob vzhodni grönlandski obali premika. V 45 letih se je premaknil za 420 m. V naslednjih 37 letih pa še za 1190 m. Ne premika pa se samo ta otok, marveč tudi

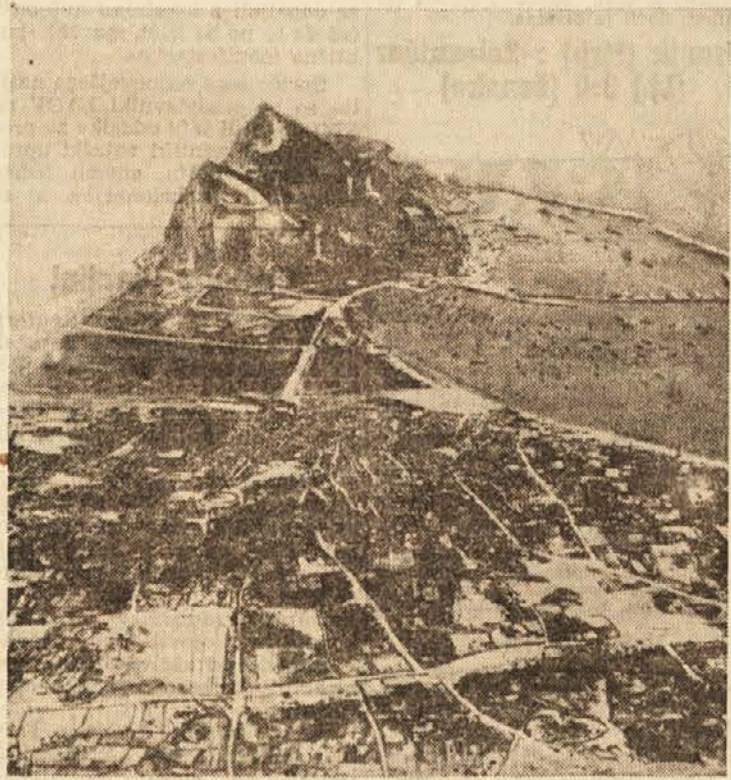
toliko je bila namreč Amerika bolj pomaknjena proti vzhodu in torej bliže Evropi. Tudi velike egiptovske piramide ne stojijo več tam, kjer so stale pred tisočletji. Za celih 4000 m so se premaknile proti jugu Mesinska

Afriko. Med Gibraltarskimi pečini in severnoafriško obalo so bili prej silni morski vrtinči, zdaj pa teče širok morski tok. Afrika se je pomaknila proti jugu.

Teorijo o plavajočih kontinentih je poznal že Francis Bacon pred 350 leti. Obnovil jo je raziskovalec Alfred Wegener, ki je našel tragično smrt na Grönlandiji. Premikanje kontinentov je nazorno prikazal s slikami, ki jih je objavil v začetku našega stoletja. Na prvi vidimo zemljo pred mnogimi milijoni let; vsi kontinenti so zgneten skupaj. Amerika se tišči Evrope in Afrike, Avstralija in južno polarno področje sta južni del tega orjaškega kontinenta. Na drugi sliki je Amerika že pomaknjena proti zahodu, Afrika proti jugu, Indija pa se odmika proti severu. Sedanjí kontinenti so torej samo deli velikega bloka, ki se je razklal in razcepil.

Geologi domnevajo, da sta se pred mnogimi milijoni let dve

velikanski celini, severna in južna, pomaknili proti ekvatorju, kjer sta trčili skupaj, da je nastalo mogočno pogorje. To srednje področje je še zdaj zelo ne mirno. Cela mesta narava opuščajo. Himalajski gorski orjaki se tresejo in dvignejo v eni noči nad 60 metrov, v Mehiki pa nastajajo novi ognjeniki. Zemlja se še zdavnaj ni umirila. Svetovni zemljevid bo čez deset milijonov let čisto drugačen kot je sedaj. Indija, ki se že dolgo pomika proti severu, se vriva pod azijski kontinent, potiska pred seboj Himalajo in burmansko področje ter dviga Tibet. Afrika pa začneja na svojih robovih razpadati. Madagaskar je že izgubila. Le-ta se pomika proti vzhodu. Arabija se cepi od Afrike in Vzhodnoafriška kotlina dokazuje, da se na tem kraju Afrika trga. Somalija se pomika proti vzhodu, Amerika pa v Pacifik, kjer zaveda na odpor Pacifiške kotline. Zato se na njenem zahodnem robu dvigajo mogočna pogorja.

Pogled na Gibraltar s pristaniščem

celi deli zemlje. Amerika se vsak dan odmakne od Evrope in Afrike za en milimeter ali v tridesetih letih za en meter. Kolumb je torej leta 1492 prevozil 150 metrov manj, kakor ladje naših dni. Za

ožina je bila v starem veku široka dobra dva kilometra, zdaj pa mora splav z vlakom prevoziti čeznjo 3500 m. Sicilija se torej polagoma odmika od evropske celine. Nekaj podobnega je z

Otoki nastajajo in izginjajo

Na starih zemljevidih je med Afriko in Sicilijo označen kraj, kjer je bil nekoč otok Giulia. Iz morja je mohl samo pol leta, potem pa se je spet pogreznil. Neki italijanski pomorščak je 10. julija 1851 videl, kako se je otok dvignil iz morja. Najprej je zagledal kakih 18 metrov visok vodni steber, potem pa se je prikazal iz vode otok. Ko se je čez teden dni vrnil, je videl, da se iz žrela sredi otočka dviga gost oblak vulkanskega dima. Meseč dni pozneje je bil otoček visok že 60 metrov, njegova obala pa dolga pet kilometrov. Minilo je še mesec dni in na kraju, kjer je stal otoček, je ostalo samo nekaj peska in lave.

Pozneje se je spet pogreznil v morje, iz katerega se ni več dvignil. Otok Bogoslav v Beringovem morju pa zdaj raste, zdaj spet se krči. Ze dobrih 15 let se iz njega nenehno vali dim, kar dokazuje, da je pod njim ognjenik.

Nagradna križanka

Za pravilno rešitev današnje križanke razpisujemo pet denarnih nagrad, in sicer prvo nagrado v znesku 1.000 din, drugo nagrado 800 din in tri nagrade po 500 din. Rešitve pošljite do 24. junija na uredništvo »Ljudske pravice-Borbe«, Kopitarjeva 6/III. Izid zrebanja bomo objavili v nedeljo, 28. junija.

15x15 crossword puzzle grid with numbers in some cells.

Vodoravno: 1. Indijansko plemo v Mehiki, 8. prebivalec pokrajine v avstrijski Italiji, 13. nemški Alpinist, 14. vrh v Julijskih Alpah (2009 m), 16. angleško pivo, 17. krdo, 18. vojna skupina enakih živali, 19. razrazjanje, 20. spojina z amonijakom, 21. število, 23. simbol za »lantani«, 24. Kraljica za Organizacijo združenih narodov, 26. enaka soglasnika, 27. sodobni slovi, skladatelj (Belokranjska rapsodija), 32. enota električne upornosti, 33. nedeljen, nerazkovan, 34. simbol za »iridij«, 35. žensko ime, 36. upanje, 38. nedoločeno, poljuben (beseda je izpeljana iz imena grške orke), 41. poziv, razglas, 43. hoditi, 44. sezidati v obliki oboka, 46. časovna razdobja, 47. trinošstvo, naslišstvo, 48. atenski postavljalec 630 p. n. e.

Navpično: 1. najvažnejša antimonova ruda (antimonov sijajnik), 2. obzorje, 3. naš znan pianist (Anton), 4. začetnici priimka in imena našega nedavno preminulega državnika, 5. električno nabit delec, 6. okrasni grm s svetlo rdečimi cvetovi, 7. ljubkavalna oblika moškega imena, 8. iz sira napravljen, 9. kraljica za siterarni časopis »Književne novine«, 10. oblika svojinega zaimka, 11. izbrana družba, 12. osreden, središčen, 15. rumeno (nemško), 18. žval, 20. mesto v Romuniji, ob jug-romunski meji, 22. del voza, 25. obvlada, umé, 28. znana družina izdelovalcev violin v Kremoini (16-17 stolj), 29. dokaz odsotnosti na kraju dejanja ob določenem času, 30. starogrška luka, 31. češki pisatelj, (Karel) »Karakatit«, »Hordubal«, Rur (1890-1908) 37. vrsta teka, 39. takej (40 kraljica za »nadaljnije«, 42 oseba iz znane Gotovčeve opere, 44. osebni zaimek, 45. znak za »iridij«.

ČUDNE URE V NARAVI

Ure, o katerih bomo govorili, nimajo z navadnimi urami ničesar opraviti. Gre za čudne, skrivnostne pojave, ki jih vidimo pri ljudeh, živalih in rastlinah in ki nastajajo tako natanko, da jih lahko primerjamo z našimi urami. Komu se še ni zgodilo, da se je moral zgodaj zjutraj kam odsej peljati ali oditi na delo, pa se je zbudil brez budilke? Preden gre človek spat, si vtisne v glavo misel, da mora zgodaj zjutraj vstati. In to navadno zadostuje, da se natanko ob določenem uri zbudi. Ta »možganska ura« je pri nekaterih ljudeh najmanj tako zanesljiva kakor navadna, če ne še bolj.

Marsikatera mati lahko v najhujši nevihti mirno spi, takoj pa se zbudi, če začne otrok v sosednji sobi jokati. Posebno lepo se kaže pokaže zanesljivost »možganske ure« pri ljudeh nekaterih poklicev. Mlinar ob enakomernem rotu mlinskih koles blaženo spi, ko pa se kolo ustavi, postane nemiren. Nekí ameriški psihiater opozarja zlasti na »možgansko budilko« zdravnikov. Mestni hrup ali rezki signali gasilcev, zdravnikov v spanju ne motijo, takoj pa se zbude, če zapoje telefon. Ameriški znanstvenik, ki se je podrobneje ukvarjal z »možgansko uro«, meni, da povzročata čudne pojave nenehoma delujoči

budilni mehanizem spečega človeka.

Vse ptice ne vstanejo in ne pojo navsezgodaj. Kakor velik ptičji orkester čakajo, da napoči njihov čas, potem pa se jamejo po vrsti oglašati. Lovci in prijatelji narave to vedo in ko hodijo na lov, se kaj radi ravnaajo po »ptičji uri«. Taščica se oglašaj spomladati natanko ob štirih zjutraj in štirideset minut pozneje zakuka v gozdu kukavica. Ko se oglašaj ljubka sinica, je ura natanko pet in štirideset minut. Vsak na podeželju ali v predmestju živeč človek si lahko tako priskrbi »ptičjo budilko«. Treba je samo nasuti na odprto okno malo piče, pa ga bodo krilati pevci zjutraj zbudili. Sam lahko določi uro, kdaj naj ga ta ali ona ptica zbudi. »Ptičja budilka« pa ima tudi svojo slabo stran, ker prehiteva ali zaostaja, kakor je pač letni čas. Siničke se oglašajo v zgodnji pomladi šele ob pol sedmih, jeseni pa nekoliko pozneje, zmeraj pa v določenih časovnih presledkih zelo natanko. Tudi nočne ptice se oglašajo zmeraj ob določenem času.

Kar velja za človeka in žival, velja tudi za rastline. Nekatero vstajajo zgodaj, druge pa so zaspanske. Rastline odpro ali zapro cvetove ob določenem uri. Človek se lahko ravna tudi po tej pestri, duhteči »naravni uri«. Kar po-

CLOVEK IN ŽIVALI IMAJO »URO« V MOZGANIH

glejte na primer med kaktėjami dobro znano »kraljico noči«. Njen beli cvet se odpre pred mrakom, proti jutru pa spet zapre in povesti, da se nikoli več ne odpre.

Svedski naravoslovec Karl von Linné (1717 do 1778) je na podlagi dolgoletnih opazovanj sestavil »cvetlično uro«. Ze ob treh zjutraj se odpro zaprti, pred sončnim vzhodom proti vzhodu obrnjeni cvetovi travniške kozje brade. Ta rastlina vstaja torej zelo zgodaj. Ob štirih se zbudi potrošnik ali cikorijska in odpre svoje temnomodre, jezikom podobne cvetove. Ob petih »vstane« mlečna škrbinka. Kmalu ji sledita vetrnica in jetrnik. Med šestimi in sedmo uro je na vrsti brdovka, ob sedmih pa se »zbudi« beli lokvanj. Ob osmih se pridruži temu pisanemu krogu še kurja česnjica s svojimi oranžnimi cvetovi.

Posebno velik lenuh je regrad, saj se zbudi šele med osmo in deveto uro. Ob tem času gre travniška kozja brada že spet spat. Malo pozneje ji sledi potrošnik, ob eni popoldne pa »gre k počitku« mlečna škrbinka. Beli lokvanj nas s svojo lepoto še dolgo razveseljuje, saj »gre spat« šele ob petih. Pravi ponočnjak pa je med rastlinami lepica. Vtem ko druge cvetice že zdavnaj »spe«, »zaspi« ta šele ob enajstih ali opolnoči.

Na daljavo prižgana atomska energija

Prvikrat v zgodovini jedrske fizike so 22. maja na veliko daljavo prižgali atomsko baterijo. Predsednik angloameriške družbe v Južnoafriški uniji sir Ernest Oppenheim je pritisnil na gumb v novi avtomatski napravi v Dagfonteinu blizu Johannesburga in prižgal novo atomsko baterijo v Harwellu v Angliji. Ze čez nekaj minut je dajala baterija dovolj atomske energije, da so lahko poslali signale v Južno Afriko, kjer je začel v naslednjem trenutku obratovati nov velik uranski reaktor. Ta dva edinstvena dogodka v znanstvenem svetu so povezali prek angleških pošt-nih prog.

Modrost v kratkem

Garnirana svinjska glava žal ni mogla govoriti, sicer bi bila rekla: »Tu na mizi sem menda edina glava.«

PHILIPPS OPPENHEIM 12 VELIKA PREVARA

»Pravkar sem se vrnil iz Nemčije, kjer sem se mudil leto dni.« je odgovoril mladi oficir. »Odpotoval sem tja brez določenega prepričanja, vrnil pa sem se prepričan, da bomo najpozneje čez nekaj let zapleteni v vojno z Nemčijo.«

Worcester je odločno prikimal z glavo. »Naš mladi prijatelj ima prav,« je rekel. »Ze več mesecev vsak teden trikrat vtepmo to v trde glave redkih Angležev, ki izvolijo prihajati na naše sestanke. Parlament in tisk sta me že sita. Strašno je videti, kako težko je pripraviti Angleža tako daleč, da začne razmišljati, dokler dobro zasluži in lagodno živi. Vi ste se šele vrnili iz Afrike, Everard?«

»Da, pred pičlim tednom.« »Ali ste tam srečavali Nemce? Ali ste prišli kdaj v bližino njihove kolonije?«

»Več let sem bil v stiku z njimi,« je odgovoril Dominey. »Zelo zanimivo!« je vzkliknil Worcester. »Tedad bi nam lahko pomagali, Everard. Res bi nam lahko pomagali! Povejte mi, prosim, ali je res, da imajo Nemci tam tajne agente, ki skušajo zanetiti med Buri nemire in nered? Ali ni res, da pripravljajo čimprej vojno proti Angliji in da so sklenili nahujskati kolonije proti nam?«

»Zelo mi je žal,« je odgovoril Dominey, »toda v politiko se ne vmešavam. Vsi Nemci, ki sem jih tam srečaval, so se mi zdeli

miroljubni ljudje, in človek ne bi rekel, da je med Buri in kormurkoli le najmanjše nezadovoljstvo.«

Worcesterov obraz se je zmrčil. »To me zelo preseneča.«

»Edini ljudje, o katerih se mi je zdelo, da imajo za kaj biti nezadovoljni,« je nadaljeval Dominey, »so angleški kolonisti. Slišal sem mnogo čudnih govoric o načinu, kako so ravnali tam z našimi lastnimi ljudmi po vojni.«

»To, kar pripovedujete o Južni Afriki, gospod Dominey,« je pripomnil mladi oficir, »je pripomnilo zelo zanimivo, toda jaz sem primoran reči, da to docela nasprotuje vsemu, kar sem sam slišal.«

»Tudi jaz,« mu je ognjevit pritrdil Worcester.

»Tam sem se mudil zadnjih enajst let,« je nadaljeval Dominey. »in čeprav sem prvi del tega časa preživel v tavanju in lovu, sem pozneje, priznam, vse svoje misli in energijo posvetil

prizadevanju, da bi zaslužil čimveč denarja. Morda je to vzrok, da mi dovolili udeležiti se enega vaših bodočih sestankov in poskusiti, da bi bolje razumel to vprašanje.«

Njegov sorodnik ga je motril nekaj časa skozi naočnike s čudnim pogledom.

»Dragi Everard,« je rekel, »prostite mi, da vam to povem, toda spremenili ste se bolj kakor sem mislil, da bi se mogli.«

»Everard se je spremenil na več načinov,« je pripomnila njegova žena nekoliko posmehljivo.

Dominey, ki je bil vstal, da bi odšel, se je sklonil nad njeno roko.

»Kaj pa z mojo večerjo?« je vprašala.

»Brž ko se vrnem iz Norfolk,« je odgovoril Dominey.

»Kaj se res nameravate odpeljati domov?« je vprašala radovedno.

»Vsekakor!«

V njenih očeh se je spet zganil strah, ki ga je spremljal kratek žarek občudovanja. Dominey je stisnil roko svojemu gostitelju in pokimal z glavo Bertramu. Sluga, ki mu je vojvodinja pozvonila, je stal pri zastoru, pripravljen, da bi ga spremlil.

»Upam, da se bova kmalu spet videla,« je rekel Dominey pred odhodom Worcesteru. »Morala bi urediti majhno poslovno zadevo. Najbrž se bo jutri ali pojutrišnjem oglašil pri vas gospod Mangan.« Worcester je nekoliko zbegano gledal za odhajajočim res čudnim obiskovalcem. Ko so se zastori strnili, se je obrnil k svoji ženi.

ZENKI MEDNARODNI KOSARKARSKI TURNIR ZA »POKAL BEOGRADA

Navzlic zmagi naše igralkle niso zadovoljile

Jugoslavija : Švica 56:31 - Belgija : Avstrija 36:27

Skoda, da se je slabo uro pred začetkom tekmovanja utila ploha. Naliv je razmočil igrišče, ki je bilo spolzko. Kljub slabemu vremenu pred začetkom tekmovanja se je zbralo na stadionu »Radničkoga« okrog 2000 Beograđanov. Tekmovanje za »pokal Beograda« je letošnji največji ženski kosarkarski turnir v Evropi.

NASE KOSARKARICE SO DOBRO IGRALE SAMO V DRUGEM POLČASU

V prvi tekmi na turnirju sta tekmovali ženski ekipi Jugoslavije in Švice. Naša postava: Gec 0, Prelevič 5, Baraga 4, Borić 2, Cipruš 6, Krstić 0, Otašević 27, Zoković 8, Horvat 0, Vlačić 0, Kalužević 3 in Popović 0. Za Švico so igrali: Renevier 6, Clot 6, Tirefoun 4, Mouton 2, Pochon 4, Leimgruber 2, Buehler 1, Lolocono 4, Douce 2, Raisonnot 0, Vapetta 0.

poказале vseh svojih sposobnosti. Morda je temu krivo mehko in spolzko igrišče. Naša ekipa je igrala predvsem na nagle prodore, to pa je na razmočenem igrišču težko.

DRUGA TEKMA JE BILA LEPSA

Ljubitelje košarke je druga tekma bolj zadovoljila. Avstrijke in Belgijke so pokazale borbeno igro. Posebno so presenetle Avstrijke. Poprej so namreč menili vsi strokovnjaki, da bodo imele belgijske igralkle lahko delo, toda napovedi se niso uresničile, zakaj Avstrijke so se nenavadno močno upirale, za kar so jim gledalci pogosto ploskali.

Prvi polčas se je končal z malenkostno razliko (16:14). V drugem polčasu so izkušene belgijske tekmovalke zanesljivo zmagale. Tekma se je končala z rezultatom 36:27 za Belgijo.

Gledalci so zadovoljni odhajali s stadiona. Prvo tekmo sta sodila Mevine (Belgija) in Binder (Avstrija), drugo pa naša sodnika Radjoković in Gerdo. Turnir se bo nadaljeval nočjo ob 7. Igrale bodo: Avstrija—Švica in Italija—Belgija.

M. Stamenković

Prvenstvo v dresurnem jahanju Namesto republiškega prvenstva samo klubska prireditve

Ljubljana, 13. jun. — Danes popoldne se je v Trnovem na jahališču klub za konjski šport »Ljubljana« pričelo klubsko prvenstvo v dresurnem jahanju. Slavnostno urejeno jahališče, veliko zanimanje ljubiteljev tega športa in vna tekmovalcev, da pokažejo res najboljšo, je nudila prav razveseljivo sliko, ki pa jo zametajo dejstva, da se je prijavil za to tekmovalje samo en klub.

šport bolj mikajo galopske dirke, kjer je pot k uspehu, če je konj dober, lahka in hitra, nimajo pa smisla za temeljito in dolgotrajno delo, ki pa daje za to lepše in trajnejše rezultate. Najdomnejši klub vzhodne Slovenije iz Maribora ne sodeluje zato, ker so si urejali klubsko jahališče in niso imeli časa za pripravo na prvenstvo. Zato vse priznanje klubu »Ljubljana«, ki je postavil tako v številnem, kot v kakovostnem pogledu solidno ekipo, ki bo »reševala« čast republiškega prvenstva.

Prvi dan je bilo jahanje v skupini 13 konj na povelje. Jahači so pokazali vse elemente, ki jih skupina tolikih jahačev lahko izvaja v prav zadovoljivi izvedbi. Ker je za tekmovalje v dresuri predpisano tudi skakanje čez zaprke, so vsi, ki bodo nastopili jutri, opravili že danes obvezne skoke. Štirje jahači so že odjahali svojo nalogo v kategoriji »P«. Jutri se tekmovalje nadaljuje z jahanjem kategorije »P«. Nekaj jahačev bo izvajalo dodatne naloge izven kategorije.

KRATKE VESTI

V Stockholmu je švedska nogometna reprezentanca premagala Francijo z minimalnim rezultatom 1:0 (0:0). Dosedanji rezultati četrtfinala tekmovalja za Davisov pokal: Italija: Švedska 2:0, Francija: Nemčija 1:1, Belgija: Anglija 2:0, Danska: Filipini 2:0.

Za svetovno prvenstvo v sabljanju, ki bo v Bruslju od 15. do 28. julija, je prijavljenih že 18 držav. Tega prvenstva se bodo udeležili tudi naši sabljači.

RIM — Brazilsko moštvo »Juventus«, ki bo gostovalo prihodnje dni v Beogradu, je premagalo italijansko moštvo Roma z 2:1 (0:1).

ZAGREB — Pred dnevi se je mudil v Zagrebu italijanski kolezar Luigi Malabroca, ki je izjavil, da bo svetovno znani kolezar Fausto Coppi bržkone gostoval v naši državi. Če bo ta svetovni kolezarski mojster res gostoval v naši državi, bo to športna senzacija prve vrste.

DUNAJ — Kot poročajo dunajski listi, bosta nogometni moštvi Avstrija in Rapid tekmovali 15. in 16. avgusta proti zahodnonemški ekipi Schalke 04 in zagrebškemu Dinamu. Tekmovanje bo v Pratu.

Mount Everest premagan ali ne?

Se vedno se v svetu mnogo govori o britanski odpravi, ki se je povzpela na Mount Everest. Poročila o tem so različna. Nekateri celo dvomijo o uspehu angleške odprave (baje je neki indijski letalec letel nad Mount Everestom in ni opazil nobene zastave). Vsekakor bodo znane podrobnosti o vzponu čele po sestopu odprave. Takrat bomo vedeli ali je Nepalce Tensing, »šerpas« (nosilci), vodil odprave res prvi dosegel vrh Mount Everest, se vrnil in odvedel s seboj Novozelandska Hillaryja.

Ne glede na to, ali je bilo v resnici tako, je gotovo, da ima Tensing največ zaslug pri osvajanju najvišjega vrha sveta. Tensing je najbolj skusen in najsposobnejši planinec izmed vseh, ki so se doslej vpenjali na Himalajo. Za uspehe vseh dosedanjih odprav imajo zasluge številni domačini, ki so vodili odprave, veliko ime Tensing pa je postalo skupni naziv za vse te Himalajske junake.

ROKOMET

ZSD Celje : Slavija 15:8 Svoboda : Sloboda (V) 15:7 (6:2)

MESTNA SLASČICARNA SPLIT potrebuje

MEHANIKA

za vzdrževanje frižiderja in ostala manjša popravila v obratu za poletno sezono ali za stalno. — Za samskega je stanovanje zagotovljeno. — Plača po tarifnem pravilniku. Ponudbe pošljite na: Gradska slastičarna Split, Narodni trg 30/III.

STRELJANJE

ASD (Ljublj.) : študentska reprez. Zürich 2312:2311

Zürich, 13. jun. — V Zürichu sta tekmovali s švicarsko vojaško puško študentska reprezentanca Ljubljane in študentska reprezentanca Zürich. Zmagali so študentje Ljubljane z rezultatom 2312:2311. Kljub temu, da ljubljanski študentje niso bili vsi eni švicarske vojaške puške, so dosegli lep in pomemben uspeh.

ODBOJKA

Branik : AOK 3:2

Tekma moških ekip Branika in AOK je bila ena izmed najbolj dramatičnih v zadnjem času. Po zmagi Branika in prvem setu so člani AOK naslednja dva seta zanesljivo odločili v svojo korist, v četrtem setu pa so tako popustili, da so jih Mariborčani povsem presajili. Najhujaša borba je bila v zadnjem setu. Mariborčani so se v zadnjih minutah zagrizli in zasluzeno zmagali. Borba je trajala 110 minut. Sodil je Slanina.

Branik (Mrb) : Železničar (Lj.) 3:0 (ženske)

Tolažba

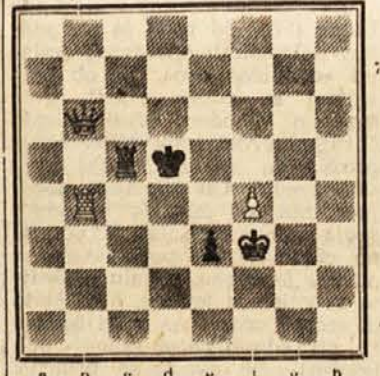
Ko je jugoslovanska reprezentanca septembra 1948 leta v dvokrožnem dvoju na deseti deskah v Spindlerovih Mlinih prepičljivo premagala češkoslovaško reprezentanco s 15:5, so bili predstavniki češkoslovaške šahovske zveze zelo razočarani. Vse dotlej so bili prepričani, da so Čehi v šahu Jugoslovancem najresnejši tekmeč za drugo mesto v Evropi ali pa celo boljši. Zelo jih je skrbelo in niso vedeli, kako bi opravičili neuspeh svoje ekipe. Ko je opazoval vele mojster Kostić dolge obraze češkoslovaških šahovskih organizatorjev, jih je potolažil: »Naravno je, kar se je zgodilo. Kadar pridemo Jugoslovani na Češko, vedno zmagamo, ko boste pa vi prišli k nam, boste pa izgubili!«

Mojster »visi«

Če med igro pravimo, da nek mojster »visi«, pomeni to, da je v kritičnem položaju in da mu preti poraz. Med nekimi našimi mednarodnimi turnirjem je vprašal kapetan ekipe Gabrovske dr. Pirca: »Vasja, kako je s Trifunovičem?« »Visi!« je odgovoril Pirca. Presenečeni Gabrovske je odšel in se začuden vrnil: »Kako moreš trditi, da Trifunovič »visi«? Saj ima dva kmeta v roki in gotovo dobi partijo.« Pirca se je nasmešnil: »Saj nisem rekel, da je s Trifunovičem slabo. Toda visi klub temelj. Pogled njegov karton! Gabrovske je pogledal v tisti smeri in takoj razumel šalo. S Trifunovičeve mize se je odpel velik karton z njegovim imenom in visel samo še na enem žebličku.

BUENOS AIRES — Zvedelo se je, da bo naša šahovska olimpiada, katero organizira Argentina, v Buenos Airesu avgusta ali septembra 1954. Ieta, in ne marca ali aprila, kot je bilo določeno.

Prinašamo šahovski problem mladega slovenskega komponista Draga Makusa iz Ljubljane, katerega je objavila nemška revija »Schach Echo« v svoji zadnji številki.

MAT V DVEH POTEZAH

PILNIK : PIAZZINI 4:1

V Buenos Airesu je bil odigran dvojni med vele mojstrom Plinkom in mojstrom Piazzinijem. Zmagal je Plink s 4:1.

Zadnja poročila

Nasilie nad Slovenci v Trslu

Tržaškim Slovincem so onemogočili, da bi šli k odkritju spomenika Vladimiru Gortanu

Trst, 13. jun. (Tanjug)

Skupini kakih 300 tržaških Slovinccev so onemogočili, da bi se jutri odpravili k odkritju spomenika Vladimiru Gortanu v Beramu in na veliki ljudski zbor v Pazinu. Inšpektorat za promet, ki je pod zavezniško vojaško upravo in ki ga vodi neki Italijan, tržaškimi Slovincem ni dovolil, da bi se odpravili z lokalnimi avtobusi, češ da to ne bo izlet, marveč »politična manifestacija«.

Spričo tega najnovejšega nasilja so se predstavniki IO OF na STO pritožili šefu oddelka za promet pri Zavezniški vojaški upravi Filippu Bettu, nemu izmed italijanskih funkcionarjev, ki so

prišli v Trst na podlagi sklepa lanske londonske konferenca. Na pritožbo niso dobili nobenega odgovora, pa tudi ne jamstva, da bo zahtevam tržaških Slovinccev ustrezno in da jim bodo dovolili odpeljati se v Beram in Pazin.

Prepoved, da bi se tržaški Slovinci jutri odpravili v Jugoslavijo na proslave v Beramu in Pazinu, je najnovejša diskriminacija tržaških oblasti proti slovenskemu prebivalstvu. Znano je na primer, da so celo tržaškimi identitistom zmeraj dovolili, da so svoje pristaše z avtobusi odpravljali na proslave v razna italijanska mesta. Tako je bilo tudi konec maja, ko so tržaški demokrati organizirali vožnjo v Vittorio Veneto, kjer je predsednik italijanske vlade govoril za obletnico, ko je Italija v prvi svetovni vojni začela osvajati slovenske kraje. Takrat te vožnje niso razglasili za »politično manifestacijo«.

Čistka v Ukrajini

London, 12. junija. (Reuter). Radio Moskva je sinoči poročal, da so zamenjali sekretarja CK KP Ukrajine Meljnikova. Po moskovskem radiu je Centralni komite obsodil Meljnikova, da je pačil nauk Lenina in Stalina o nacionalnem vprašanju. Meljnikova so zamenjali na nedavni plenarni seji Centralnega komiteja, na kateri so razpravljali o pomanjkljivosti v političnem delu in vodenju gospodarske ter kulturne graditve. Centralni komite je ugotovil »hude napake v gospodarski aktivnosti in organizaciji kolhozov v Zahodni Ukrajini«.

Kakor poroča Agencija Tass, so v polit biro CK KP Ukrajine izvolili na mesto Meljnikova A. Kornejčuka.

Moskva, 13. junija (AFP). Današnja »Pravda Ukraini« piše, da je prezidij vrhovnega sovjeta Ukrajine razrešil dolžnosti podpredsednika ukrajinskega ministrskega sveta Vladimira Bondarčuka. Casopis dodaja, da je Bondarčuk prevzel nove dolžnosti.

General Winterton odpotoval v London

Trst, 13. jun. (Tanjug). Poveljnik angloameriške vojaške uprave SIO general Winterton je v četrtke odpotoval v London, kjer se bo posvetoval v britanskem obrambnem ministstvu. Pričakujejo, da se bo vrnil v Trst 20. junija.

Začetek Dubrovniških poletnih iger

Dubrovnik, 12. junija — Nočjo so se začele v Dubrovniku ob udeležbi množice mešanov dubrovniške poletne igre. Trobentaši, oblečeni v starinske noše, so napovedali začetek slavnosti. Na orlandovem stebri je plapolala tradicionalna dubrovniška zastava. Na to so vsi dubrovniški pevski zbori zapeli ob spremljavi glasbe Gotovčeve »Himno svobodi« in Gunduličeve »Dubravke«.

Slavnost se je nadaljevala v atriju kneževnega dvorca. Kmetje iz dubrovniške okolice so plesali stara narodna kola. V atriju palače Ponce je igral mestni orkester skladbe štirih dubrovniških skladateljev Luke in Antona Sorkočevića, ki so jih nedavno našli. Na akademiji so igrali recitiralni odločke iz lirike starih dubrovniških pesnikov. Današnja slavnost so zaključili v Gotovčevu sin-

foniju »Kolos«. Jutri bo imelo dubrovniško narodno gledališče slavnostno predstavo. V nadaljevanju trimesečnega festivala bodo sodelovali zagrebška filharmonija, hrvaški in makedonski ansambel narodnih plesov ter znani beograjski in zagrebški igralci. Dubrovniške poletne igre bo obogatil tudi športni program. Nogometni klub »Dubrovnik« se pogaja z zagrebškim »Dinamom«, a »Crveno zvezdo«, »Sarajevom«, »Lokomotivo« in »Spartakom« za nogometni turnir v Dubrovniku. Pokal bo dal klub »Dubrovnik«, gostovanje bi trajalo 15 dni moštva pa bi igrala vsako z vsakim po eno tekmo. Tudi plavalni klub »Jug« pripravlja 30-letnico obstoja. Razen tega bosta verjetno gostovala tudi namiznoteniška igralca Harangozo in Dolmar.

sti narodne obrambe, ki so že več dni na obisku v naši državi. Po krajšem ponovnem obisku v Beogradu je francoska delegacija, ki jo vodi ravnatelj inštituta armadni general Olivier Poydenneau, odpotovala danes dopoldne z zemunskega letališča na obisk v Grižo. — (Tanjug)

Viški Partizan ima svoje letno telovadišče

na katerem bo danes letni javni nastop

Po dolgotrajnem delu bodo danes, v nedeljo, člani telesnovzgojnega društva »Partizane« na Viču odprli svoje letno telovadišče. Ob tej priložnosti bodo pokazali samo to, kar so zmogle njihove delavne roke s pomočjo Zveze »Partizane«, ampak tudi to, kako so v svoje delo zajeli velik krog športnikov od malih cicibančkov do članov in članic. Vsi bodo ob jutrišnjem letnem javnem nastopu pokazali svoje sposobnosti in skrb za utrjevanje zdravega človeka.

Doslej so vadili v tешnih in neprijetnih prostorih. Novo telovadišče, ki obsega nad 4000 kv. metrov, pa je prostorne za vsakovrstne vaje in nastope. Razen igrišča za košarko, odbojko in druge igre je urejeno vse potrebno tudi

za vaje na orodju, met krogle in diska, za skoke vseh vrst, steza za tekače, prostor za partnerne igre in podobno. Zgradili so tudi balinišče po olimpijskih predpisih, potrebne prbe, prostor za senčenje in okusno urejeno tribuno s 350 sedeži. K. M.

BEOGRAD — Po tekmovalju v Münchenu bo naš rekorder Segedin odpotoval v Stockholmu na veliko mednarodno atletsko tekmovalje.

Od 27. do 29. junija bo v Comu (Italija) velik mednarodni turnir v košarki za ženske. Sodelovali bodo Crvena zveza (Beograd), Blue Star (Amsterdam), Montpellier in Comense. Vsi sodelujoči so prvaki svojih držav.

NAROČNIKE V TRBOVLJAH

obveščamo, da jim bomo s 15. junijem pričeli dostavljati časopis na dom po raznašalcih.

PODRUŽNICA »LJUDSKE PRAVICE-BORBE« TRBOVLJE

Kupimo ekscentrično stiskalnico

za 15 do 20 ton

Ponudbe poslati na Tvornicu ugljenografitnih proizvoda Zagreb, Bleiweisova ulica 24.

PRODAMO

KAMION (2 toni)

znamke »Moris« - v brezhibnem stanju

Cena po dogovoru.

Kamion je v obratu v Draškovičevi ulici 26, dvorišče.

POLET, Zagreb, Račkoga 11

1202

„STANDARD“

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE TOLMIN

Izvršuje vsa dela visokih in nizkih gradenj kvalitetno in solidno. — Razpolagamo z lastnim avtoparkom in pomožnimi obrati — Za naročila se priporočamo!

DANES IN JUTRI

FIZIKALNI INSTITUTE MEDICINSKE VISOKE ŠOLE V LJUBLJANI

Sprejme v službo s 1. julijem t. l. v svojstvu laboranta, radiotehnikarja, absolventa Tehnične srednje šole. Za mesto naj zaprosijo le reflektanti, ki so opravili vojaško obveznost. Prošnje z življenjepisom in opisom dosedanjega udejstvovanja je poslati personalnemu oddelku Medicinske visoke šole v Ljubljani, Zaloška c. 2.

OPOZORILO

Vsem članom Mestne ljudske knjižnice v Celju.

Mestna ljudska knjižnica v Celju v ljudo obveščala svoje čitalce, da bo v letnem času, t. j. od 15. junija do 15. septembra t. l., knjižnica in čitalnica odprta: v torek, četrtek in soboto od 8. do 14. ure; v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 11. ure in od 17. do 20. ure.

INDUSTRIJA PLATNIH IZDELKOV

Jarše, p. Domžale

razpisuje sledeča službena mesta:

1. mesto knjigovodje za obratno knjigovodstvo - lahko začetnik s potrebnim šolsko izobrazbo.
2. mesto administratorja v tajništvo z znanjem strojepisja, stenografske in vsaj enega tujega jezika.
3. mesto mojstra v oplemenitilni - absolvent tekstilne šole - barvarsko aparaterske stroke, ki ima veselje do barvanja.
4. mesto risarja - kolorista za tiskarski obrat.
5. mesto soferja kategorije B, ki mora biti trezen in zanesljiv.

Reflektanti s potrebno izobrazbo in znanjem naj pošljejo svoje ponudbe na zgornji naslov do 30. junija 1953. Plača po tarifnem pravilniku.

DRUSTVENE OBJAVE

Društvo visokošolskih profesorjev in znanstvenih delavcev vabi svoje člane na zanimivo predavanje prof. dr. Norma Sheppard z univerze v Cambridgeu o »Studiju in znanstvenem delu v Veliki Britaniji«. Predavanje bo v ponedeljek, 15. junija ob 17.30 v fizikalni dvorani Univerze. Trg revolucije 11/1.

GLEDALIŠČA

DRAMA

Nedelja, 14. junija: Zaprtlo. (Tehnična vaja za dramo »Clovek je dober«.)

Ponedeljek, 15. junija: Zaprtlo. (I. generalna)

Torek, 16. junija: Zaprtlo. (II. generalna)

Sreda, 17. junija ob 20: Kulundžić: »Clovek je dober«. Krstina predstava - premiera. Izven. (Slavenka - Sava Severjeva, Sonderführer - Slavko Jan)

Četrtek, 18. junija ob 20: Kulundžić: »Clovek je dober«. Abonma red G. (Slavenka - Vida Juvanova, Sonderführer - Bert Sotlar)

Petek, 19. junija ob 20: Kulundžić: »Clovek je dober«. Abonma red D. (Slavenka - Sava Severjeva, Sonderführer - Slavko Jan)

Sobota, 20. junija ob 20: Kulundžić: »Clovek je dober«. Abonma red H. (Slavenka - Vida Juvanova, Sonderführer - Bert Sotlar)

Nedelja, 21. junija ob 20: Kulundžić: »Clovek je dober«. Izven in za podelje. (Slavenka - Sava Severjeva, Sonderführer - Slavko Jan)

Krstina predstava Kulundžičeve drame »Clovek je dober« v režiji prof. Slavka Jana bo v sredo, 17. junija v ljubljanski Drami. Inscenator ing. V. Molka. Nastopijo: Sava Severjeva (Vida Juvanova), E. Králjeva, D. Počkajeva, S. Sever, S. Jan (B. Sotlar), I. Jerman, M. Bajc, D. Bitenc, B. Kralj, J. Zupan in L. Rozman. - Krstini predstavi bo prisostvoval tudi avtor.

OPERA

Nedelja, 14. junija ob 20: Delibes-Miaskar: Coppelia, balet. Izven in za podelje.

Ponedeljek, 15. junija: Zaprtlo.

Torek, 16. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red E.

Sreda, 17. junija ob 20: Puccini: Madame Butterfly. Abonma red F.

Četrtek, 18. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red B.

Petek, 19. junija ob 15.30: Verdi: Rigoletto. Abonma red Petek (popoldanski).

Sobota, 20. junija ob 20: Foerster: Gorenjski slavček. Abonma red C.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža

Nedelja, 14. junija ob 16. in 20.30: C. A. Puget, Srečni dnevi. Gostovanje v Trstu.

Torek, 16. junija ob 20: Aristofanes, Lisistrata. Izven.

Sreda, 17. junija ob 20: T. Williams, Steklena menažerija. Izven. Zadnjič v tej sezoni.

Četrtek, 18. junija ob 20: Aristofanes: Lisistrata. Izven.

Petek, 19. junija ob 20: Aristofanes, Lisistrata. Izven. Zadnjič v tej sezoni.

Sobota, 20. junija ob 20: A. Roussin, Otroci prihajajo. Izven. Zaključek sezone.

Vstopnice za Lisistrato bodo v prodaji od ponedeljka dalje.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 13. junija ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Premiera. Red premierski.

Nedelja, 14. junija ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Izven.

Sreda, 17. junija ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Izven.

Četrtek, 18. junija ob 20: Nestroy-Likar: Ah ta šmentana ljubezen. Izven.

Vstopnice so v prodaji od 10. do 12. ure ter eno uro pred predstavo, za sredo in četrtek je predprodaja od torka dalje pri blagajni v Mestnem domu.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov trg (Sentjakobski)

Nedelja, 14. junija ob 11: Malik: Zogica Marogica.

RADIO

Dnevni spored za nedeljo, 14. junija:

6.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! - vmes ob 6.10-6.20 Jutranja telovadba - 6.30-7.00 Med glasbo nasveti kmetovalcem - 7.00-7.15 Napoved časa, poročila vremenska napoved, pregled tiska in objava dnevnega sporeda - 7.15-7.25 Radijske reklame - 8.00 O sportu in športnikih - Ljudskoškolski učitelji na tečaju za telesno vzgojo - 8.15 Zbori in solisti po slovenske narodne pesmi za veselo nedeljsko dopoldne - 9.00 Po naši lepi deželi - Zvone Kržišnik: Povest o Trenti - 10.00 Prenos svečanosti ob 10-letnici osvoboditve Istre iz Pazina - 12.00 Orkestralna glasba - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Mali zabavni orkestri vam igrajo - 13.00 Za naše kmetovalce - Ing. J. Rehar: Pomoč čebeljim družinam pri poletnih obolenjih - 13.10 Zeleni ste - poslušajte! - vmes ob 15.00 do 15.10 Napoved časa, poročila in vremenska napoved - 15.45 Radijska igra - Benjamin Apple: Ranjen, a ne strl - ponovitev - 16.30 Za prijetno nedeljsko popoldne - sodeluje trio Dorko Skoberne - 17.30 Med Belokranjci in Zumberčani... (Danilo Bučar: Belokranjske pisane in priredba žumberških narodnih pesmi za moški zbor) - 18.30 Radijska reportaža - Jaka Slokar: Za viničarje in kočarje gre - 18.45 Zabavna glasba - vmes ob 19.00-19.10 Radijske reklame - 19.30 Radijski dnevnik - 20.00 Francesco Cilea: Adriana Lecouvreur, opera v 4. dejanjih - 22.00 Napoved časa, poročila in pregled sporeda za naslednji dan - 22.15 Zabavna glasba - 22.30-23.00 Literarno-glasbena oddaja - Pesni Branka Radčevića - 23.00-24.00 na valu 327.1 m: Oddaja Radia Jugoslavija za tujino (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Nedelja, 14. junija: 8.30 Za našo kmetovalce - 9.00 Mladinska oddaja: Gojenci glasbene šole iz Kopra pred mikrofonom - pogovor s pionirji - 10.00 Simfonični koncert - 13.45 Glasba po željah - 15.00 Z mikrofonom po Primorskju - 18.30 »Zdaj zaori pesem o svobodi« - pojo zbori iz Primorskega in Tržaškega.

Ponedeljek, 15. junija: 14.30 Iz filmskega platna - 14.40 Izbralj smo za vas operne arije - 17.30 V narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji - 18.15 To so bili časi! Glasbeni spomini v plesnem ritmu.

Torek, 16. junija: 14.30 Kulturni razgledi - 14.40 »Oj je mlinar« - in druge pesmi poje Slovenski oktet - 17.30 Melodije iz filmov, ki so vam ostali v spominu - 18.15 Vesele minute židane volje - 20.00 G. Puccini: »Turandot« - I. in II. dejanje.

Sreda, 17. junija: 14.30 Partizanski dnevnik - 14.40 »Kmetič na svetu veselo živi« in druge nam pojeta Režika in Sonja ob spremljavi vaškega kvinteta - 17.30 V narodni pesmi in plesu po Jugoslaviji - 18.15 Koncert violinstva S. Zolokarja in pianistke D. Bračuz - 20.00 G. Puccini »Turandot«

TRGOVSKO PODJETJE

Preprod

PORTOROŽ

NUDI VSEM CENJE-NIM ODJEMALCEM VSE PREHRAMBENE ARTIKLE PO NAJBOLJŠIH NAKUPNIH POGOJIH

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

14. junija: Lekarna »Tabor«, Trg Rdeče armade.

KINO

PARTIZAN: Francoski film »Ustreljen ob zori«.

UDARNIK: Ameriški film »Veliki Caruso«.

POBREŽJE: Avstrijski film »Nesmrtni valček«.

STUDENCI: Angleški film »Bagdadski tatiči«.

GLEDALIŠČE

Nedelja, 14. junija ob 20: D. Zajec, »Nikola Subic Zrinjski«. Izven. - Gostuje prvak reške opere Milan Pihler.

RADIO MARIBOR

6.00-12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 12.00-12.20 Oddaja v madžarščini - 12.20-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA V CELJU

Nedelja, 14. junija: Dr. Jože Fišer, Kržišnikova 2.

Nesreča ne počiva

KARAMBOL AVTOMOBILOV

V petek ob pol 12. dopoldne sta trčila na križišču Vodovodne ceste in Samove ulice osebni avto znamke Buick Eight št. 593 in vojaški tovorni avto št. 3238. Pri karambolu je bil sofer osebnega avtomobila Avgust Coks poškodovan na glavi in na desni roki in so ga morali takoj odpraviti v bolnišnico. Poškodovano je tudi vozilo, dočim se vojaškemu kamionu in soferju ni nič zgodilo.

Osem ur po tem dogodku, okrog 19.30 zvečer pa je prišel prav na istem mestu pod kolesa po Vodovodni cesti drvečnega avtomobila po Samovi ulici prihajajoč kolesar mlajših let. K sreči je pri trčenju prišlo le do neznatne materialne poškodbe obeh vozil, kolesar pa bo moral imeti nekaj tednov roko v mavcu.

Ti dve nesreči, ki nista edini na tem mestu, opozarjata voznike in pešce na skrajno previdnost. Morda bi bilo umestno odstraniti del ograje pri bližnji tovarni dekorativnih tkanin (prej Eifer) in znižati na drugi strani ceste stoječo živo ograjo, s čimer bi se preglednost vsekakor znatno izboljšala. Predmestna idila naj se torej umakne varnosti prometov. J. V.

S CESNJE JE PADEL

Enajstletni sin vrtnarja Lađa Hacc, Zaboršt 18, je pri nabiranju češenj padel z drevesa in si poškodoval desno nogo.

Dveletni sin železničarja Ljubo Kozlep, Plešivca 72, je padel z materialne naročja in si zlomil levo roko v komicu.

Tesar Ostoja Malič, Zelena jama 4, si je na cirkularki hudo poškodoval prste desne roke.

Avto je podrl voznika Igorja Maerja, Hrenova 17, in mu na srečo poškodoval le desno roko.

Kmet Franc Kos, radišče 4, je padel z lesne poškodoval si je glavo in pretrsel močganec.

Na Celovški cesti je podrl kolesar upokojenca Jakoba Kajžerja iz Krekove ulice 17. Ponesrečenec ima pretrse močganov in številne rane po telesu.

CESTNI VALJAR SE JE PREVRNIL

Pred dnevi se je v Medvodah prevrnil cestni valjar Zakotalil se je štiri metre pod cesto in pri tem podrl več metrov betonske ograje. Nesrečo je zakrivil voznik ker ni bil več upravljavca valjarja.

AVTO V KOLESARJA

Delavko Pavlo Per, Milčinskega 5, je na avtomostvoju podrl avto, ko se je peljala s kolesom. Ima zlomljeno hrbtnico.

HUD KARAMBOL

Predvčeršnjim se je zaletel na cesti proti Ribnici na Pohorju tovorni avto, last ručnika Mežica, kategera je vozil Jože Pamjat, v osebni avto, last HC Vučenica Udarec je bil tako močan da je bil sprednji del osebnega avtomobila popolnoma razbit. Škode na osebnem avtomobilu je okrog 600.000 din.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA

14. junija: Lekarna »Tabor«, Trg Rdeče armade.

KINO

PARTIZAN: Francoski film »Ustreljen ob zori«.

UDARNIK: Ameriški film »Veliki Caruso«.

POBREŽJE: Avstrijski film »Nesmrtni valček«.

STUDENCI: Angleški film »Bagdadski tatiči«.

GLEDALIŠČE

Nedelja, 14. junija ob 20: D. Zajec, »Nikola Subic Zrinjski«. Izven. - Gostuje prvak reške opere Milan Pihler.

RADIO MARIBOR

6.00-12.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 12.00-12.20 Oddaja v madžarščini - 12.20-23.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA SLUŽBA V CELJU

Nedelja, 14. junija: Dr. Jože Fišer, Kržišnikova 2.

KINO

KINO »UNION«: Amer. barvni film »Konec sveta«. Tednik: Pot k miru. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. matineja istega filma.

KINO »KOMUNA«: Amer. film »Odločitev pred zoro«. Tednik: Filmske novosti št. 23. Predstave ob 16, 18, 30 in 21. - Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO »SLOGA«: Ital. film »Jutri bo prepozno«. Tednik: Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri matineja istega filma. - Predprodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9. do 11. ure ter od 15. ure dalje.

KINO »SOCA«: Ameriški barvni film »Skotska krič«. Tednik: Filmske novosti št. 21. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure ter od 15. ure dalje.

LETNI KINO »TRIVOLI«: Amer. film »Fant s trobentno«. Tednik: Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »BEŽIGRAD«: Ameriški film »Konec sveta«. Tednik: Predstava ob 20.30. - Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAV«: Amer. film »Intermezzo«. Tednik: Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure ter od 15. ure dalje.

KINO »SISKA«: Amer. film »Rapsodija otožnosti«. Brez tednika. Predstave ob 15.30, 18 in 20.30. Prodaja vstopnic od 9. do 11. ure in od 14. ure dalje.

CELJE »UNION«: Francoski film »Pariz poje«.

CELJE »DOM«: Ameriški film »Zmaga nad temo«.

BLEJ: Ameriški barvni film »Trije kavalirji«.

KAMNIK: Ameriški film »Prostor na soncu«.

ZADOBROVA: Francoski film »Parnska kartuzija«.

VEVČE: Ameriški barvni film »Iz tisoč in ene noči«.

KOROŠKA BELA: Ameriški film »Glas v viharju«.

DOMŽALE: Ameriški barvni film »Knjiga o džungli«.

RADOVLJICA: Angleški film »Mandy«.

DROBNI OGLASI

POSTREZNIK, ki bi pomagala nekaj ur dopoldne pri gospodinjstkih delih, sprejemno. Vprašati popoldne od 14 do 18. Naslov v ogl. odd. »Ljudske pravice« - Borbe.

STRUŽNICO za železo, 800 do 1000 mm kupim. Pounbde pod »Kovinske na upravo »Ljudske pravice« - Borbe«.

KAMION »SKODA« 1-tonski Diesl s tremi diferenciali, novimi gumami in rezervnimi deli ugodno proda. Avto servisna stanica, Beograd, Kosmajška 15, telefon 24-115.

POLTOVORNI AVTO 0.5 tone nosilnosti znamke »Praga«, popolnoma sposoben za vožnjo, napredja po ugodni ceni. Plačljivo po virmanu »Gostinstvo Polje«, Ljubljana, Polje št. 94.

Vremenska napoved

Vremenska poročila hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 13. junija ob 7. uri: Področje nizkega zračnega pritiska nad Srednjo Evropo še nadalje povzroča slabo vreme z manjšimi padavinami tudi pri nas.

Danes je v Sloveniji pretežno oblačno vreme s krajevnimi padavinami. Najnižja nočna temperatura je bila 10°C v Planici.

V Ljubljani je znašai danes jutraj ob 7. uri zračni pritisk 732.4 mm, temperatura zraka 15,6°C, večeraj maksimalna 24,5°C, relativna vlaga 95%, nebo popolnoma oblačno, vidljivost 1200 metrov.

Napoved za nedeljo, dne 14. junija: Menjajoče oblačno vreme z manjšimi krajevnimi padavinami. Temperatura ponoči do 12°C, čez dan do 25°C.

NESREČA V KUHNJI

V kuhinji je padel 50-letni delavec Andrej Stempihar, Pred škofojo 19. Pri tem je udaril v ploščo štedilnika in si pretrsel močganec. Ima tudi hudo rano na glavi.

NATEČAJ

Zavod za šolsko opremo v Zagrebu razpisuje natečaj za

pedagoga z referatom: proučevanje učil;

inženirja arhitekta ali zdravnika z referatom: proučevanje šolskih zgradb in opreme;

inženirja ali tehnika z dolgoletno prakso za konstrukcijo in izdelavo prototipov pohištva, učil in vzgojnih pripomočkov.

Kandidati morajo imeti pogoje za sprejem v državno službo in najmanj 10 let prakse. Plača po letih službe in strokovni usposobljenosti po uredbi o plačah uslužbencev pri državnih organih.

Prijave s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela, kakor tudi eventualnih del se sprejemajo do 25. junija 1953.

Izbrlo kandidatov bo opravil Strokovni svet zavoda.

Podrobnejše informacije lahko dobite v sekretariatu zavoda v Zagrebu, Trg Jože Vlahovića št. 6, tel. 368-363. 1201

RAZNAŠALCE

za dostavo časopisa naročnikom na dom išče podružnica »Ljudske pravice-Borbe«, Kranj, Titov trg 23

Obveščamo,

da sprejemamo naše podružnice vsa naročila za »Ljudsko pravico-Borbo« spremembe naslovov odgovodi, vse vrste oglasov, tako male oglašje, objave, notice, osmrtnice, reklamne oglašje in sicer:

v Mariboru, Ulica heroja Tomšiča 5,
v Celju, Titov trg 3,
v Kranju, Titov trg 22,
na Jesenicah, Titov dom.

Uprava »Ljudske pravice-Borbe«, Ljubljana

»ISKRA«

TOVARNA ZA ELEKTROTEHNIKO IN FINO MEHANIKO

KRANJ

Svoim odjemalcem nudi:

Avtomatske telefon ke centrale

I/10 za avtomatski h šni in polv avtomatski ki poštni promet, vse strans e avtomatske centrale o 1000 priključkov: relejste, z iskalo pozivov ali s predizbira niki ter vse javne avtomatske centrale po dogovoru

Telefonske aparate

avtomatske n mizne, CB namizne induktorske namizne, poliske prenosne ter vse rezervne dele

Tonske kino aparature

za normaln trak 35 mm in zki trak 16 mm

Električne ročne vrtalne st oie

do Ø 10 mm in do Ø 32 mm

Električne merne instrumente

voltm-etre, au permetra mi temp-etre merce tokovne transformator e, wattmetre, ohmetre, električne š evce

Avtoelektriko

avtodname regu storje napetosti, zaganjače, vžigalne tuljave

Selenske usmerjevalne celice

in got ve usmerjajke po katalogu in posebnem naročilu

Instalacijski material

pak tna st. kaa 10 A, pregiona (ko ebna) stikala

Les - Ljubljana

Znižanje
cen pohištva!

Trgovsko podjetje s kurivom, lesom in gradbenim materialom Idrija

NUDI SVOJIM ODJEMALCEM VSE NAVEDENE ARTIKLE
PO NAJNIZJIH CENAH.

Maribor vas vabi

na največjo gospodarsko prireditev Slovenije
jubilejni

10. Mariborski teden

od 5. do 19. VII. 1953

Zastopana bodo vsa večja industrijska podjetja države. Razstava kmetijskih strojev in orodja domače industrije in iz uvoza. Velika izbira tekstilnih proizvodov in modna revija. VINSKA RAZSTAVA in poskušnja vin. — Bogat kulturni in športni program: „MIKLOVA ZALA“ na prostem. Velik letalski miting s sodelovanjem vojnega letalstva JLA. Medrepubliške motociklistične dirke. Republiška razstava „Življenje in tehnika“. 100-letnica mariborske pivovarne.

25 odstotkov popusta na železnici

TOVARNA FURNIRJA

Bodovlje pri Šk. Loki

izdeluje vse vrste plemenitega in slepega furnirja, vezane in mizarske plošče, avionske plošče in rezan les. Naši izdelki so dobre kvalitete, cene so konkurenčne. Se priporočamo za nakup.

RAZPIS

za sprejem v Tekstilno šolo
v Mariboru

Tekstilna šola v Mariboru razpisuje vpis v I. letnik za šolsko leto 1953/54. Pogoji za sprejem so:

1. Dovršena nižja gimnazija ali osemletka.
2. Starost 14 do 18 let.
3. Fizična sposobnost in veselje do stroke.

Sola ima namen vzgojiti kvalificiran nižji tehnični kader za tekstilno industrijo.

Ker bo v šolo sprejeto omejeno število prvenstveno moške in deloma tudi ženske mladine, pošljite čimprej kolkovane prošnje na upravo šole. Prošnji priložite:

- a) spričevalo o dovršeni nižji gimnaziji ali osemletki;
- b) rojstni list;
- c) življenjepis.

Učencem izven Maribora bo zagotovljeno stanovanje in hrana v internatu, vsi pa bodo prejeli redne mesečne nagrade po predpisih za industrijske šole.

Uprava Tekstilne šole
Maribor

GASOGENERATOR

na lignit za 40—60 kub. metrov plina na uro, samega ali s plinskim motorjem od 15—25 KS kupimo. Ponudbe na ogl. odd. pod »Krožna rešetka«.

Rezervirajte si čas za obisk Postojne v juliju!

Postojnski teden

19. 7. — 2. 8. 1953

Gospodarstvo - Umetnost - Kultura - Prosveta - Sport. Letalski miting, republiško tekmovanje v letalskih skokih, moto, kolesarske, konjske in strelske tekme - Koncerti - Gledališče - Zabavne prireditve - 25% popust na železnici

Kmetijsko gozdarsko posestvo

KOČEVJE

sprejme v takojšnjo in stalno zaposlitev
geometra z daljšo prakso. Potreben inštrumentarij za delo posejude podjetje.

Veterinarja z daljšo prakso.

Gradbenega inženirja ali tehnika s prakso za izvajanje gradbenih del v lastni režiji ali nadzor nad izvajalcem.

Strojnega inženirja ali tehnika, ki ima prakso s stroji v kmetijstvu in gozdarstvu.

Ponudbe je vložiti pismeno ali osebno na upravo Kmetijsko gozdarskega posestva Kočevje z navedbo dosedanjega službovanja.

Zagotovljen je lep zaslužek in lepo stanovanje (družinsko) v Kočevju — Vsa pojasnila so na razpolago.

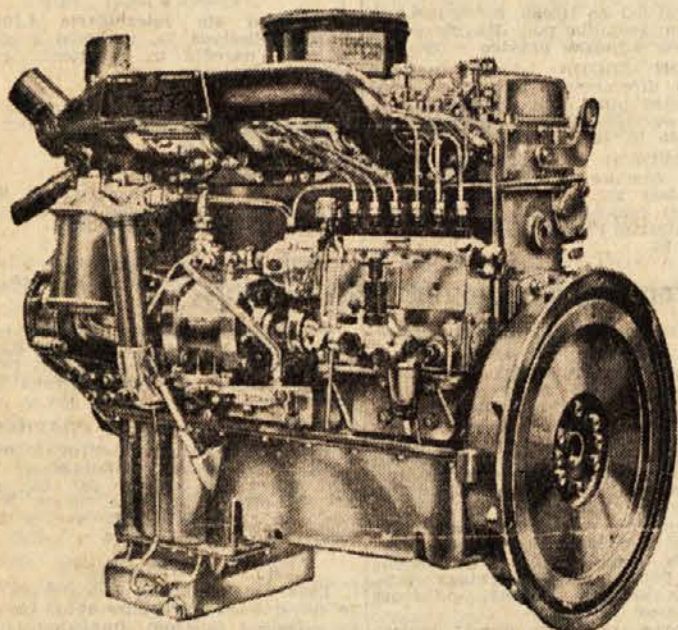
DELAJSKO PROSVETNO DRUŠTVO „SVOBODA“ RUŠE

V nedeljo dne 21. junija 1953 ob 15. uri

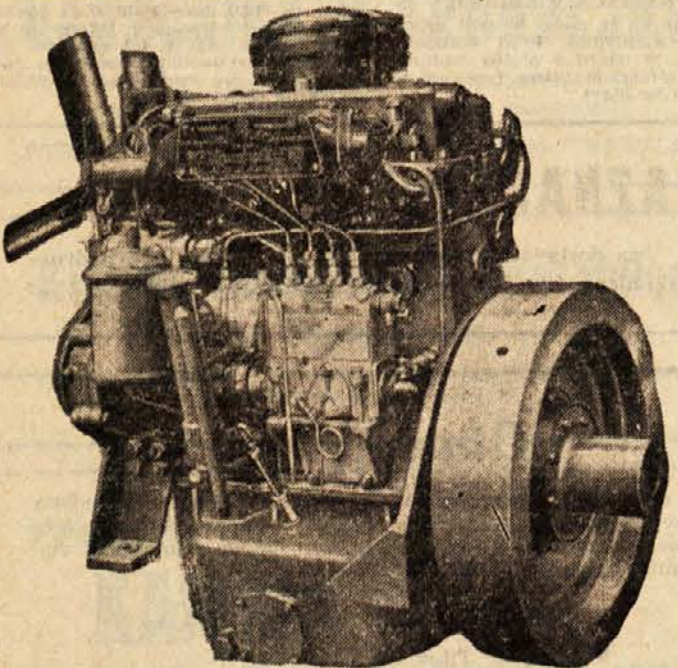
RAZVITJE PRAPORA

30. obletnica ustanovitve „SVOBODE“ in
25-letnica godbe na pihala

Na svidenje v Rušah!

Tipa „P-6“ šestcilindrski motor za vozila

Tipa „P-41“ industrijski motor

Perkins

**Diesel motorji za vgrajevanje
v druga vozila, traktorski
in industrijski motorji
za ladjedelništvo**

znane angleške tovarne

**F. PERKINS Ltd.
PETERBOROUGH**

GENERALNO ZASTOPSTVO

»JUGOKOMERC«

Inozemska zastopstva za FLRJ

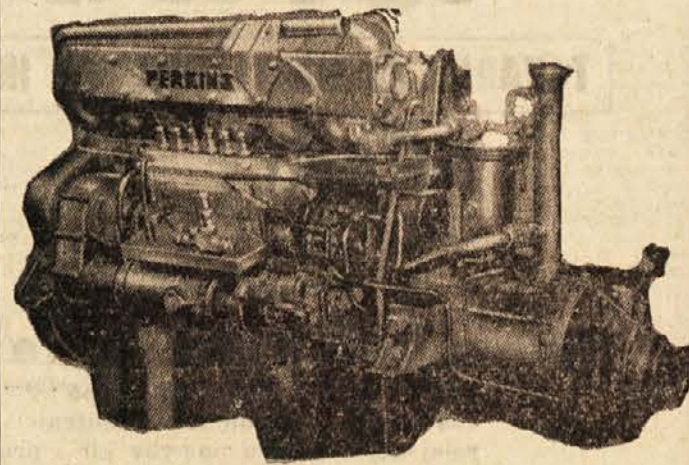
SARAJEVO

Radićeva ulica štev. 2

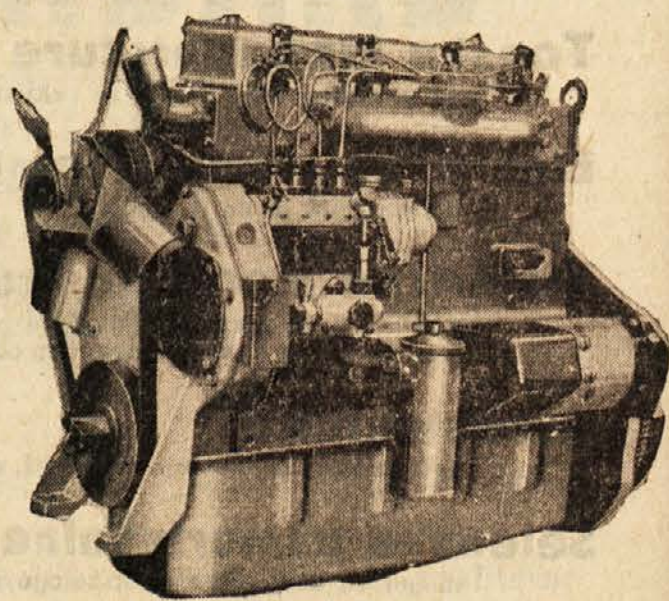
Podružnica:
BEOGRAD
Čubrina 10

Podružnica:
LJUBLJANA
Ribja 4

Podružnica:
ZAGREB
Pavlinovičeva 7

Tipa „56-M“ specialni ladijski motor

Tipa „L-4“ specialni traktorski motor